

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 26 korona.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.

IRKÉTESEK:
 8-hasúdos postai sor egyszer 30 fill.
 minden következőnél 16 fillér.

NYILVÁRTI SORA 40 FILLÉR.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyesület
 vasútiak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 131.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 21. sz.
 TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, december 19.

1945/908. B. szám. Ó Felsége a király nevében! A nagyváradi kir. törvényszék mint esküdt bíróság Csulyok Béla dr. kir. törvényszéki bíró elnöklété alatt, Szentléleki László dr. kir. tszéki bíró és Kern Lajos kir. tszéki bíró, valamint Váradi Imre kir. tszéki jegyző mint jegyzőkönnyvezető részvétele mellett a kir. ügyészségnek 18240/908. K. ü. számu vádiratában felhatalmazására hivatalból üldözendő nyomtatvány utján elkövetett rágalmazás vétsége miatt foglalt vád felett a kir. törvényszék mint esküdt bíróságnak 16511/908 B. szám alatt kelt végzése folytán Vattai József kir. ügyész mint közvád-lónak szabadlábon levő Károly József vádlottnak és Medvigy Gábor dr. ügyvédnek mint Balcsó Antal sértett képviselője Hanthó Sándor dr. ügyvéd helyettesének jelenlétében az 1908. évi november hó 18-án Nagyváradon megtartott nyilvános esküdtbíró-sági főtárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után következőleg ítélte: A kir. törvényszék mint esküdt bíróság annak az alapján, hogy az esküdtek a hozzájuk intézett főkérdésre: „Bűnös-e Károly József vádlott mint szerző abban, hogy az Aradon megjelenő „Aradi Közlöny“ című napilapnak az 1907. évi augusztus hó 25-ik napján kiadott 193-ik számában „Följelentett városi tisztviselő“, „Városi munkások magán célokra“, „A torony alatti rend“ címek alatt közzétett hírlapi cikkek a 18240/1908 K.ü. számu vádiratban megjelölt szavaival Balcsó Antaltól, Arad szab. kir. város mérnöki hivatalának segéd-tisztjéről, tehát közhivatalnokról, annak hivatali kötelességére vonatkozólag nyomtatvány utján közzétéve oly tényeket állított, melyek valódiságuk esetében büntényt vonnának maguk után? Hétnél több szavazattal igennel feleltek. Károly József vádlottat a ki 23 éves, izr. vallású, aradi születésű és lakos, magyar honos, nő'ten, az Arad és Vidéke című politikai napilap segédszerkesztője, gymnáziumi érettségi vizsgát tett, Aradon a 33. gyalogezredben szolgált mint póttartalékos katona, vagyontalan, bíróság is bűnösnek kimondja a Btk. 258 §-ba ütköző a 259 § szerint minősülő s a 262 § szerint büntetendő s a 270 § 2 pontja szerint felhatalmazására is hiva-

talból üldözendő nyomtatvány utján elkövetett nyilvános rágalmazás vétségében a miatt, hogy az Aradon megjelenő „Aradi Közlöny“ című napilapnak az 1907. évi augusztus 25-ik napján kiadott 193 dik számában „Följelentett városi tisztviselő, Városi munkások magán célokra, A torony alatti rend“ címek alatt közzétett hírlapi cikkek a 18240/908 K.ü. számu vádiratban megjelölt szavaival, Balcsó Antaltól, Arad szab. kir. város mérnöki hivatalának segéd-tisztjéről, tehát közhivatalnokról, annak hivatali kötelességére vonatkozólag nyomtatvány utján közzétéve oly tényeket állított, melyek valódiságuk esetében büntető vagy fegyelmi büntetést vonnának maguk után, ezért a Btk. 92. §-ának alkalmazásával elítéli Károly József vádlottat az 1892. évi 27. tveikk 3. §-ban meghatározott célokra a nagyváradi kir. ügyészség-nél 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett befizetendő száz (100) korona fő- és husz (20) korona mellék pénzbüntetésre, mely pénzbüntetések az 1848. évi 18. teikk 30 §-ának 3 pontja értelmében első sorban az „Aradi Közlöny“ című napilap biztosítékából lesznek levonandók s amennyiben bármi okból levonhatók, avagy vádlotton behajthatók nem volnának, a Btk. 53. §-a alapján tíz (10) és kettő (2) összesen tizenkettő (12) napi foga-házbüntetésre lesznek átváltoztatandók. A Bp. 480. §-a alapján kötelezi vádlottat, hogy az eddig felmerült 11 korona 50 fillér s még felmerülhető eljárási, valamint a felszámítandó esetleges tartási költségeket a fenálló szabályok értelmében a m. kir. államkincstár címére térítse meg, mely büntetői költségeket azonban vádlott igazolt vagyontalansága folytán egyelőre be nem hajthatóknak nyilvánítja. A Btk. 277. §-a utolsó bekezdése és a Bp. 574. §-a utolsó bekezdése alapján az 1848. évi 18. teikk 35. §-ban meghatározott 200 korona pénzbüntetés terhe alatt kötelezi az Aradi Közlöny mindenkor kiadótulajdonosát arra, hogy jelen ítéletet jogerőre emelkedése után egész terjedelmében indokolásával együtt az Aradi Közlönynek az ítélet jogerősségét tudató végzés vétele után legközelebb megjelenő számában közzétegyje. A Bp. 489 §-a alapján kötelezi a vád-

lottat, hogy Balcsó Antal aradi lakos sértettnek utánjárásai költség fejében 50 koronát 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett megfizessen. A Bp. 485. §-a alapján Hanthó Sándor dr. ügyvéd díját saját felével szemben 50 koronában megállapítja. Vádlottat azzal a kérelmével, hogy büntetésének végrehajtása feltételelesen felfüggesztessék elutasítja. Indokolás: Minthogy az esküdtek a hozzájuk intézett főkérdésre hétnél több szavazattal igennel feleltek: Károly József vádlottnak a főkérdésben meghatározott büntetéselekményben való bűnösségét megállapították. Minthogy pedig a főkérdésben körülírt tényállás a Btkv. 258. §-ába ütköző, a 259. §-a szerint minősülő, a 262 §-a szerint büntetendő s a 290. §-a 2 pontja alapján felhatalmazására hivatalból üldözendő nyomtatvány utján elkövetett nyilvános rágalmazás vétségének ismérveit foglalja magában, Károly József vádlottat ebben a büntetéselekményben kizárólag is bűnösnek kimondotta s megbüntetni kellett. A büntetés kiszabásánál vádlott beismerése, büntetlen előélete s az, hogy nincs megcáfolva, miszerint az inkriminált közleményt a szerkesztő u'asítására írta meg, tekintettel arra, hogy súlyosító körülmény fenn nem forog, oly nyomatókos enyhítő körülmények gyanánt jelentkeztek, hogy a bíróság a Btk. 92. §-a alkalmazását indokoltának találta s a jelen ítélet rendelkező részében meghatározott pénzbüntetést találta az elkövetett büntetéselekménnyel s vádlott bűnössége fokával arányban állónak. A kir. törvény szék vádlott azon kérelmének, hogy a büntetés végrehajtása feltételelesen felfüggesztessék, helyt nem adott, mert az az 1908. XXXVI. teikk 1. §-a értelmében csak különös méltánylást érdemlő okból engedhető meg, ilyen különösen méltánylást érdemlő okot pedig fennforogni nem látott annyival inkább, mert a büntetés első sorban különben is az Aradi Közlöny biztosítékát terheli. Az ítélet egyéb rendelkezései a fenti §§-okon alapulnak. Nagyváradon, 1908 évi november 18-án. Csulyok Béla dr. kir. törvényszéki elnök, Fábry Albert esk. bír. jegyző. Ez az ítélet jogerős és végrehajtható. Kmft. Csulyok Béla dr. kir. törvényszéki elnök h.

Van-e boldog házasság?

— Modern házasságok. —

A modern házasságok, amelyeket tudvalevőleg csak ritkább esetben kötik az égben, hanem legtöbbszörre hivatásos, vagy hivatatlan házasságkövetők tákolják össze, — meglehetősen akadémikussá teszik a kérdést: vajon létezik-e egyáltalán boldog házasságok? Anyagi, vagy egyéb érdekekből született házasságok természetesen nem is igen pályának a dicősségre, hogy hosszú életre szóló boldog szerelkezésben egyesítsenek olyan embereket, akik a frigykötést megelőzőleg talán azt sem tudták egymásról, hogy léteznek, élnek, avval tehát, hogy egymásnak lennének rendelve, nem igen dicsekedhetnek. Nincs is más célja e mesterséges egybeboronálásnak, mint hogy a szablonos korhatár eléréskor, csupa konvencionális szokásból betessékkeljen két körülbelül azonos társadalmi viszonyok között élő embert: férfit és nőt a házasság csónakába, amelyen esetleg élvezhetnek egész életükön által; s ha véletlenül előbb egymásra unának, egyszerűen ki száll valamelyikük, udvariasan megköszöni az eddigi mulatságot, elválnak békében s esetleg új csónak parthoz váganak, külön-külön váltott víz a víz-vel.

Ilyen körülmények között, az ugynevezett

modern házassági viszonyok mellett nagyon helyén való a csodálgató kérdés: „Hát boldog házasságok is vannak-e földön?“ Vannak bizony, de csak nagyon „gyes számban.“ Ezek a boldog frigyek is csak véletlenségből sünek el ilyen szerencsésen, mert hiszen nemcsak a házastársak összekerülésének módja szól elene a harmónikus boldogságra való törekvésnek, hanem a házastárs nevelési módja már eleve kizárja a lehetőséget, hogy kötendő frigyük valamiképp is sikerülhessen. Ahol jó példát látnak maguk előtt, ahol a szülői ház boldogsága mutat nekik irányt saját családi jóvendők megalapozására, ott még csak nagyján. Az apa és anya zavartalan, szeretetteljes, egymás megértésen és megbecsülésén alapuló családi boldogsága a készülő házasságok legjobbjai, mert a szülői házban szerzett boldog benyomások elkísérik az életbe lépő fiatalokat saját fészkébe is. De még itt is fennmarad a kétség, vajon választott élettársra hasonló körülmények között született és nevelkedett-e? S ha nem, vajjon a jóvendő be rendezkedés, családi életük mikéntjének megállapításánál melyikük győz: az egyéniségénél forva erősebb-e, vagy az, amelyiknek igazsága van?

Hát még a házasságok tucatja, a tulnyomó többség a modern frigyeknek 80-90 száza léka! Ezek már a szülői házban sem látnak

maguk előtt semmit a régi patriarchális, szeretetteljes, boldog családi tulajdonokból. Apa és anya teljesen idegenül, lélekben és érzésekben egyformán megértetlenül, előbb örökös becső vilákosításban, később belefásulva, bele nyomorodva róják egymás mellett az élet gíz-gizos útját. Gyermekük lelkeinek művésze, azok gondolatát, vágyait helyes irányításra kedvük zúccsán, időt sem enged rá nekik a megélhetés szernyi gondja. A mai kor gyermekét tehát egészen önmagukra hagyva, szülői tanácsok híján tapasztalásból lecsúszó tanácsok földundulatu támogatása nélkül látnak a fészekrakashoz.

A leányok szülőik módjához képest kisebb, vagy nagyobb adagokosa veszik magukhoz azon szellemi táplálékokat, melyekkel a modern iskola tömni tele. Hirtartáknak s másféle a családban szükséges dolgoknak, csak a színtét látja, csak az elméletben ismeri azokat, — gyakorlati alkalmazásukról, okos, józan felhasználásukról halvány fogalmuk sincsen. Igy indult közt életbe azzal a férfivel, aki szintén csak elvont fogalmakat tanult az iskola padjában, az életet maga is csak elméletből ismeri s a szereletről is mindössze annyit a tapasztalás, amennyit felelősségtelen, apró kalandokban, léha szeretkezésekben volt alkalma elsajátítani. Ilyen alapszítás után valóságos csoda, ha egyik másik házasság mégis elsül valah-

Napirenden a katonai kérdések.

Arad, december 19.

Az Aradi Közlöny bécsi tudósítás alapján már csütörtökön reggel beszámolt a magyar politikai élet új fordulatáról, amely a katonai kérdéseket tolta előtérbe. Eddig is a jövő konszolidációjának legnagyobb akadálya volt a katonai kérdés megoldatlan volta. Az átmeneti kormánynak egyik nyíltan hirdetett célja azonban éppen az, hogy alkotmányos megoldást készítsen elő s ennek segítségével teljesítse a paktumban vállalt kötelezettségek utolsóját, a választási reformról szóló törvényjavaslat előterjesztését. Ez megtörtént és most a katonai kérdéseken van a sor.

Nyilvánvaló továbbá, hogy a magyar államiségre olyannyira fontos megoldásnak első és főfeltétele az, hogy a király és a nemzet között létrehozandó új megegyezés végrehajtását erős, egységes többségnek kell garantálnia. Ez a föltétel volt a fuzióra irányuló törekvések rugója. A fuzió számára szükséges alapon, a katonai kérdések megoldásának tervén régóta dolgoznak az illetékes tényezők. Ha a tárgyalás nem volt kötelező formájú és nyilvános, ezzel csupán az alkotmányosság elvének hódoltak minden helyen. Az első lépés a tárgyalás megkezdésére 1907. januárban történt. Azóta meg nem szűnt a fáradozás, amelynek célja az volt, hogy megállapítsák azokat a föltételeket, a melyekkel egy megalakítandó nagy többség hajlandó volna megszavazni a védőerő-törvény reformjáról szóló többrendbeli törvényjavaslatot, illetőleg azt, hogy melyeknek kell lenniök a javaslatoknak, amiről természetesen szintén volt bő tanácskozás.

Az ősszel, a delegáció tanácskozásának vége felé, úgy látszott, hogy sikerülni fog az örökös veszedelemmel fenyegető kérdés megoldása. A tárgyalás a magyar kormány, a közös hadügyminiszter és a védőerő-törvény egyöntetűsége céljából a tanácskozásba bevont osztrák kormány

gyan, amint elsülhet véletlenül a kapanyél is, — ha phosphor van rajta!

Csak hogy a mai kor házasságából még ez a gyengé phosphor is hiányzik, a lélek tüze, amely egybeforrassa hatná a közös életre vállalkozott emberpárt s kiválthatná belőlük a boldogság éteket s gyémántjait. A modern kor gyermekei lélektelenül, üres közhinnnyel indulnak a házasság kiközdjébe, — még jó szerencse, ha egyformán hideg vérmérsékletűek s így külsőbb emóciók nélkül bírják ki a hosszú élet utat. Lélektelenül mennek az élet kiközdjébe, közönyösen uasák le egymás társaságába az emberöltőre váltott jegyet, s a halál révébe érkezve fásultan, idegenül válnak el, mint valami érdektelen, futó ismeretség után.

A modern házasságok legjava boldogtalan. Ez az abszolút igazság, a törvény. Ami ezen kívül van — néhány emberpár, aki rajongó imádattal, szorosán egymáshoz simulva, a kéz a kézben, boldogul járja az életet, s még a síron túl is kísérik egymást lelkük szerető gondolataival, — igazán csak elenyésző, sovány kivétel ebben az óriási, általános, nagy boldogtalanságban.

Falán „less még egyszer ünnep a világon”. Hogy mikor? Soká, talán sokkal később, sem, mint az optimisták hinnék. Majd akkor, ha a nevelés és élet olyanná formálják a házasságba indulókat, hogy miként a Nietzsche ideálja tartja: a párok nemcsak törvényes házastársak, hanem egymás hitvesei, barátai és — szeretőjelesek. Akkor is — talán. De esküdni erre sem mernénk!

közt két rendbeli és már majdnem formális tanácskozáson megtörtént. Ezen a tanácskozáson majdnem egészen elkészült egy terv a megoldás módozatairól. De ekkor következett el Beck báró bukása. A magyar kormány azonban fáradozását megújította. A miniszterelnök több rendbeli kihallgatása, tanácskozása a hadügyminiszterrel, a hadügyminiszter több tanácskozása a koalíció vezérférfiaival: mind ennek a célnak szóltak.

Már most az illetékes tényezők lehető gyors döntésre határozták el magukat. Azt hisszük nem tévedünk, hogy a cél az, hogy a katonai kérdések már most napirendre tűzessenek. Tegnap Jekelfalussy tábornoszernagy, honvédelmi miniszter is kihallgatáson volt a királynál. Ez alkalommal a honvédelmi miniszter előterjesztette az 1909. évre való ujoncokról szóló két törvényjavaslatot, amelyekben a rendes ujonclétszám megajánlásáról van szó. A létszámemelés kérdésének végleges rendezése a védőerő-törvényről szóló új törvényjavaslatnak van föntartva, amely tíz évre állapítja meg az ujonclétszámot. Ennek tárgyalásánál a magyar országgyűlés érvényesítheti az alkotmányban biztosított jogát, hogy a védőkötelezettség teljesítésének módjára vonatkozóan föltételeket köt ki. Természetes, hogy ezenkívül a katonai kérdések sikeres megoldása esetén a felség legtöbb haduri jogából kifolyóan más természetű és a magyar nemzeti állam szellemétől áthatott egyéb ujitások is joggal várhatók.

Végül, hogy a poliika új fordulatának a megvilágítását kiegészítsük, újra ismételnünk kell, hogy a hadügyminiszter félre nem ismerhetően még a külső helyzet összebogozódása előtt figyelmeztette a delegációkat arra, hogy a hadsereg fejlesztése nem halasztható tovább. A magyar kormány paktumban vállalta azt a kötelezettséget, hogy a fölemelt ujonclétszámot csak nemzeti koncessziók ellenében viszi keresztül. E koncessziók mértéke, karaktere és módja igen nagy szerepet játszik Andrassy tervének megvalósításánál. Arról van ugyanis szó, hogy a kormány a kilences bizottság programjában foglalt engedményeket, amelyekhez a király már hozzájárult, azonnal megvalósíthassa; de a kormány még a kilences bizottság programján túl is akar engedményeket, különösen olyanokat, amelyek a honvédség fejlesztésére és megerősítésére vonatkoznak.

Hogy a kilences bizottsági engedményeket megkapjuk, az természetes és bizonyos. Hogy további engedményeket kapunk-e még, az teljességgel bizonytalan. Minden magyar ember óhajta óhajta, hogy az a kilences bizottsági program lehetőleg kibővüljön.

Nyilvános bizottsági ülés. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délelőtt Eszél Kálmán elnöklésével ülést tartott, amelyen elfogadták Rátkay László azon indítványát, mely szerint a pénzügyi bizottság ülésai ezentúl nyilvánosak lesznek. Az ülésen a kormány részéről jelen voltak Wekerle és Apponyi miniszterek. A bizottság Holtay Pál előadó referálása mellett folytatta és befejezte az adójavaslalok tárgyalását.

A képviselőház ülése. Budapestről jelentik: A képviselőház december huszonegyedikén délután egy órakor ülést tart, amelyen átvesszik

a főrendiház üzenetét, hogy ezzel a letárgyalt felhatalmazási törvényjavaslaton az utolsó aktust is elintézzék.

A horvát bán Budapestén. Budapestről jelentik: Buzsák Pál báró horvát bán ma délelőtt a fővárosba érkezett s a budai miniszterelnöki palotában hosszasan tárgyalt Wekerle Sándor miniszterelnökkel. Ez alkalommal jelen volt Czukovics bánhelyettes, belügyi osztályfőnök is.

Az aradi Lloyd-társulat az adóreform ellen.

Felirat a képviselőházhoz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19.

A magyar adózási rendszer gyökeres átalakítását célozza az a reformjavaslat, amely most fekszik a pénzügyi bizottság előtt s legközelebb a képviselőházban is tárgyalás alá kerül. A kereskedővilág a javaslat egyes szakaszait, amelyek az ipari és kereskedelmi jövedelem megadóztatására irányulnak, sérelmesnek tartja és akciót indít az iránt, hogy a képviselőház e szakaszokat megváltoztassa. Az aradi Lloyd-társulat is csatlakozott e mozgalomhoz és kérvényileg fordul a parlamenthez az adótörvényjavaslat tárgyában.

A kérvény az adóreformról így nyilatkozik:

A beterveztett törvényjavaslat nem elégteltette ké reményeinket, mert nem méltányos és mert nem arányos, mert a nagyobb és biztosabb jövedelmű földbirtokot előnyben részesíti, a fokozott fáradsággal kivivandó szerényebb és bizonytalanabb ipari és kereskedelmi keresetnél. Méltánytalan azért is, mert míg a földművelés nálunk meglehetősen ki van fejlődve s a földbirtok tiszta hozadéka sokszorosan fölmúlja a kataszterben kitüntetett jövedelmet, addig az ipar az egész országban csak lézengve teng s nemcsak fejlődni nem tud, de támogatás hiányában s a fejlettebb iparu külföld versenyének súlya alatt érezhetően hanyatlak.

Eddig minden kormány, a mostani is az iparnak nagyszabású fejlesztését hirdette programjával, mint az ország gazdasági fejlődésének egyik feltételét, külön törvényeket alkottak a gyár-ipar fejlesztéséről, az állam által iparvállalatoknak nyújtandó külső kedvezményekről, de mindaddig nagyobb részt hangszócs jelszó, írtt malaszt maradt: sem a gyári nagyipar, sem a kézmű ipar fejlődni nem volt képes: pedig meg van hazánkban azoknak majdnem minden feltétele, a nyers anyag nagy mennyiségben s kitűnő minőségben áll rendelkezésre, megvan az elégséges s erőteljes munkaerő is, ami abban is nyilvánul, hogy munkabíró népességünk ezánszal vállalkoznak évenként arra, hogy az ideiglenes, vagy a végleges kivándorlás keekázatos pályájára lépjenek csak azért, mert hazájokban éle fentartást biztosító állandó munkát találni nem képesek.

A nagyszabású gyári iparnak egy kelleke hiányzik nálunk: a vállalkozó tőke. A magas aristokraták birtokában megvan ugyan a nagy vagyon, de ezt konzervatív lefogása s egyoldalú nevelése tartja vissza a némi keekázattal járó, az alapos szakértelmet s biztos számlást igénylő vállalkozástól. Közséposztályunk még nem erősödött meg annyira, nem fejlődött oly fokra, hogy a nagyiparhoz szükséges jelentékeny tőkét megszerezhesse volna. A tőkének, a nagy tőkének takarékoság útján való összegyűjtése, vagy hitel útján való megszerzése

nagy feladat, mely csak a kedvező viszonyok főforgása esetén fokozatosan valósulhat meg.

A legnagyobb bizalommal viseltetünk a tisztelt Képviselőház bölcsesége iránt, nem kétkedünk abban, hogy tekintetbe fogja venni, hogy a biztos jövedelmű konsolidált viszonyok közt élő polgár könnyebben tudja az adót fizetni, mint az iparos, kinek nehéz munkája eredményét a külföld olcsóbban dolgozó nagyiparának versenye teszi károsossá és mint a kereskedő, kinek kockázatos küzdelmet kell folytatnia a változó viszonyok, conjunkturák e-lyében.

Megvagyunk győződve, hogy a tisztelt Képviselőház atyáosan mérlegelvén a főforgó viszonyokat, arányosan fogja szabályozni a köztérhez való hozzájárulás kötelezettségét, a mi által általános megnyugvást, fokozott munkakedvet fog ébresztetni és lehetővé fogja tenni, hogy egy erőteljes középosztály képződjék, mely az ország gazdasági fejlődésének és virágzásának lényeges feltétele és biztos támasza.

Az új adótörvényjavaslat intézkedéssel könnyű rokonszenvenet ébresztett bennünk az intézkedés, mely a tőke-kamat adót 10%-ról 5%-ra csökkenti lezállítandó és mely a mi viszonyaink között különös jelentőséggel bír.

A 10%-os tőke-kamat adó, mely a takarékpénztári betéteket eddig is terhelte, igen súlyos és céliránytalan volt.

A takarékpénztári betétek tőke-kamat adója seholy sem oly magas, mint miálunk. A szomszédos Ausztriában 15%-ot tesz ki, innen van az, hogy az osztrák pensiótizedetek a betéteknek takarékpénztári betéteik után magasabb kamatozást nyújthatnak és mindamellett olcsóbban szolgálhatják ki a közönség hitel igényeit; a gazdagabb és élénkebb forgalmu Ausztriával szemben tehát a tekintetben hátrányban vagyunk, pedig tőkeszegény országunk gazdasági fejlődésének a pénzforgalom élénkebb létezésére egyik elengedhetetlen feltétele és ezt csak az olcsóbb hitel nyújthatja.

A takarékpénztári betétekre kivetett tőke-kamat adó nem a takarékpénztárakra nehezedik, az a takarékos betévtől és a hitelt igénybe vevő vállalkozót sújtja. A pénzintézet, midőn a betéti kamatnak és a hitelnak kamatlábát megállapítja, mindig a főforgó pénzügyviszonyokat veszi kiindulópontul, azazhoz képest e neil vagy szállítja le, de az általa fizetendő 10%-os tőke-kamat adót mindig számlájába veszi. *A tőke-kamat adó tehát nem a pénzintézetet, nem a nagy tőkét sújtja, hanem a vállalkozót, ki az üzletben a hitelt igénybe veszi és a kis embert, aki nehezen megakarított fillérelt takarékpénztárakba összegyűjteni igyekszik.*

A takarékosági hajlam ébrentartása és fejlesztése nagy országgazdasági érdek és ezért látjuk mi károsnak azt, ha a törvény e takarékpénztári betéteket súlyos adóval terheli azérett, hogy a betétek jövedelmének lehető épségben tartása által a takarékosági hajlamot ébrenten és fejlesztené.

Mi megvagyunk arról győződve, hogy Magyarország anyagi valóságban nem forog fölön ellentét az agrárius és merkantilis érdekek között, sőt ezek fejlődésének érdeke egymás fokozatos fejlődésébe vonja maga után. De akár agrárius, akár merkantilis szempontból fogjuk föl a tőke-kamat adó kérdését, a hitel könnyítése és olcsósága mellett a takarékosági hajlam ébrentartása és fejlesztése oly általános országos közgazdasági érdek, melyet minden esetre először a törvényjavaslat célba vett intézkedése, hogy a takarékpénztári betétek után a tőke-kamat adó 5%-ra szállítsa ki le.

Ugyanazért tisztelettel alulírott társulat, melynek alapszabályozó célja szót emelni és

sorompóba lépni az ország gazdasági érdekeiért, mely tisztelettel fordul a tisztelt Képviselőhához, azon kérelemmel, *mellyel az adótörvény megállapításánál a tőke-kamat adót 10%-ról 5%-ra lezállítsa.*

Arad, 1908. december 11. én.

Tisztelettel

Aradi Lloyd-társulat:

Bing Vilmos
elnök.

Sugár Károly
titkár.

Felállítják a jéggyárat.

A mészárosok kívánságára.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19.

A jövő évi költségvetés tárgyalása alkalmával sürgette meg Glück Károly törvényhatósági bizottsági tag a vágóhidit műszaki megszüntetésére szükséges intézkedések végrehajtását. A közgyűlés utasította a tanácsot, hogy készítse el a mérnöki hivattal az évek óta követelt léghűtő építési és berendezési költségvetését, mert a közgyűlés el fogadta Glücknek ezt a javaslatját, hogy a jéggyárat hűtési rendszerre szakkon a város és térjen át a levegő hűtésre.

Az Aradi Közlöny reámutatott a reform szükségére, de egyszerűsített figyelemmel a törvényhatóságot, hogy a hűtő nem szabad műjéggyárral kapcsolatosan megcsinálni, mert a tapasztalat azt bizonyítja, hogy az aradi közönség nem barátságos a műjégnek és így a jéggyártás nem hasznos vállalkozás. A mérnök hivatal, illetve a tanács is akceptálta ezt az álláspontot és a léghűtő költségvetését százharminczár ezer koronában állította össze és a jéggyártást kikapcsolta a vágóhidit általános munkatervének programjából.

Mikor a költségek fedezetének előteremtésére került a sor, a tanács utasította Barkó Ferenc vágóhidit igazgatót, hogy a mészárosokat hívja össze értekezletre és kérdezze meg tőlük, vajjon a vágóhidit oly módon felemelésbe beleegyezzenek-e, amelyből az átalakítási munkák költségeinek amortizációja kikerülne.

Ha az értekezlet megöröszte a kérdéseket jelentős fordulatot adott. A mészárosok nem fogadták el a tanács és a közgyűlés által proponált reformterveket, hanem kijelentették, hogy a vágóhidit felemelését csak az esetben tűrik, ha a léghűtő építése alkalmával az összes kívánságukat teljesíti a város amelyek közt a legényesebb, hogy a hűtő műjéggyárral kapcsolatosan épüljön meg.

A vágóhidit igazgató ma terjesztette be a tanácshoz a nagyban dolgozó mesterek értekezletének eredményét és azt mondta, hogy ezek a kívánságok a következőben foglalhatók össze:

1. Az újonnan építendő léghűtőben elegendő fűtő hely legyen, hogy abban szalonot is lehessen szelni, illetve raktározni, a léghűtő villanyvilágításai és előhűtő teremmel legyen ellátva.

2. A léghűtő műjéggyártással kapcsolatban működjen, mert ez esetben a hűtőben elhelyezett hús csak 5 százalékot vesz el a súlyból, ellenben jéggyártás nélkül a hűtő levegője igen száraz levegő, 10-15 százalék súlyvesztéséig szárazodik.

3. A léghűtő már az év március 1-től rendelkezésre álljon és ha kell, novemberben is működjen.

4. Egy dolgozó szoba épüljön szalonra készítésre.

5. Váróterem.

6. O.ó.ó. mosda terem.

7. Kis szoba az izraelita metszők részére.
8. A marhavágó kamrák kibővítésének, mert most életveszélyesek.

9. Az összes vágó kamrákból a levágott állatok húsát faló csigákon lehessen kivinni a vágóteremből a rakodó kocsira, vagy a hűtőbe.

10. Fedett kocsiállás.

Barkó igazgató azt javasolja, hogy a város teljesítse a kívánalmakat és a tanács készítsen új számításokat, küldje ki és a főmérnököt a budapesti vágóhidit tanulmányozására.

R-kompenzációul a mészárosok azt ígéri, hogy a húsárakat a vágóhidit emelése dacára sem drágítják, mert az új intézkedésekben találják föl az ellenszolgáltatást.

A tanács holnap délután foglalkozik a kérelemmel és valószínűleg rendelni az átalakításokat, mert hozzávetőleges számítás szerint csak 30-40 ezer korona több kiadást okoz az új munkaprogram és az is fedezve lesz a vágóhidit több bevételből.

Verekedő háztulajdonos

Inzultálta a lakóját.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19.

Az aradi törvényszéknek legközelebb újból ítékeznie kell Hartmann Samu aradi ócskavaskereskedő egy bűnyében, noha a bíróság ez ügyben egyszer már ítéletet mondott. Hartmann ugyanis a törvényszék azért, mert egy lakójának nejét tetteg bántalmazta, pénzbüntetésre ítélte. A sértett asszony felebbezése folytán az ügy a tábla elé került, amely az igazságügyi orvosi tanács véleménye alapján könnyű testisértés helyett súlyos testisértést állapított meg és a törvényszékot új ítélethozatalra utasította.

A bűny eredete két évre nyúlik vissza. Akkor Hartmann házának lakója volt Kristóf György aradi borbély is, akinek felesége valamit vétett a házrend ellen. Hartmann ezért annyira dühbe jött, hogy berontott a borbély lakásába és az asszonyt kemény szidalmakkal illette, majd rátámadt, a földre teperte és ütlegelte. A szerencsétlen nő súlyos külső és belső sérüléseket szenvedett, úgy, hogy hosszabb ideig orvosi kezelés alatt állt. Kristófné sérülését a kezelőorvos, Borsos Béla dr. által kiállított látlelet szerint hús napon túl gyógyultak meg.

A súlyosan bántalmazott asszony feljelentésére az aradi törvényszék vádtanácsa súlyos testi sértés büntette miatt Hartmannt vád alá helyezte. Az ügyben a letartogatás 1906. december huszonehétiken volt. Mivel a törvényszéki orvosszakértő az eljárás terjesztett látlelet alapján azt a véleményre adta, hogy szerinte Kristófné sérülését nyolc napon belül gyógyultak meg, a törvényszék Hartmannt csupán könnyű testi sértés vétségében mondta ki bűnynek és a minősítés alapján ítélte el száz korona fő és hatvan korona mellékbüntetésre.

Kristóf Györgynek az első bíróság ítélete ellen felebbezése el a nagyváradi táblához, ahol egyúttal kérte, hogy a sérüléseiről felvev orvosi látleletet és a törvény szerinti orvosszakértő véleményét terjesztesse föl az igazságügyi orvosi tanácsosok felhívására és vágott.

Az igazságügyi orvosi tanács Borsos dr. véleményét fogadta el és az asszony sérüléseit hús napon túl gyógyultnak minősítette, mire a tábla az első fórum ítéletét feloldotta és utasította a törvényszéket, hogy a bűnyben a látlelet alapján új ítéletet hozzon. Az ügy ennek folytán még e hónapban újból tárgyalás alá kerül.

Kész a katonai kiegyezés.

A fuzió alapja. — Létszámemelés — 17.000 katonával többet kell adni — A kilences bizottság programját végrehajtják. — Szolgálati és vezényleti nyelv kikapcsolása. — Reformok a honvédségnél

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 19.

Andrássy Gyula gróf bécsi útjának eredménye az, hogy a koalícióban egyesült pártok az 1902. évben az akkori szabavélvő párt kilences bizottsága által kidolgozott katonai program megvalósítása fejében megszavazzák a létszámemelést és — fuzionálnak. A kormányelnök vasárnap Bécsbe utazik s az utolsó tárgyalásokat fejezi be a kérdésben. Újévkor bejelenti a megállapodásokat s ekkor az előtérbe tolt bankkérdésről is nyilatkozik, melynek megoldását a függetlenségi párt most már létfenntartási ösztönből is követeli. Rekompensációt a létszámemelésért.

A nagy jelentőségű eseményekről az alábbi tudósítást adjuk:

Andrássy missziója.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter hazaérkezéssel bizonyossá vált, hogy bécsi útját főként a katonai kérdések tették szükségessé. A külső politikai helyzet miatt ugyanis sürgössé vált a létszámemelés és most az ellenértékül adandó katonai engedelményekről folyik a tanácskozás a hadügyi vezetőség körében. Wekerle miniszterelnök vasárnap, vagy kedden utazik Bécsbe. A miniszterelnök utazása is a katonai kérdésekkel függ össze.

A kormány egyébként az újévi üdvözlések alkalmával részletesen ismerteti majd a helyzetet s a legközelebbi politikai programot. Nyilatkozni fog Wekerle Sándor miniszterelnök és Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, a függetlenségi párt elnöke is. Több függetlenségi képviselő ma meglátogatta a betegesen fekvő Kossuthot s ez alkalommal kérdést intéztek hozzá a jelen politikai helyzetéről formált véleményéről. A beteg minisztert a mai nap folyamán Andrássy Gyula gróf belügyminiszter és Szerényi József államtitkár, majd Call báró külügyi osztályfőnök is meglátogatta. A belügyminiszter bécsi útjáról referált Kossuthnak.

Andrássy kihallgatásán — udvari körökből kiszivárgó hírek szerint — a bankkérdés és a fuzió szolgált a tanácskozás háttéréül. A katonai kérdések ugyan teljes súlylyal előtérbe nyomultak, de azért az audiencia legnagyobb részét a bank és a fuzió kérdése foglalta el. A belügyminiszter pozitív kívánságokkal lépett az uralkodó elé s hivatkozott arra a memorandumra, amelyet ő még a Fejérváry-kormány idején terjesztett elő. Andrássy ebben a szolgálati nyelv terén óhajt koncessziókat, amelyek azonban távolról sem érintik a hadsereg harc-képességét és egységét. Ide tartozik még a katonai bünvádi perrendtartás reformja is, amely már két év óta készen áll s amely érvényt szerez a katonai bírásokban a magyar nyelvnek.

A címer- és zászlókérdésre kevesebb súlyt helyeznek. Az a vegyes bizottság, amelyet e kérdés tanulmányozására kiküldtek, eddig nagyon kevés érdemleges

munkát végzett, de hír szerint most gyorsabb tempóban fog dolgozni.

Mit kapunk a létszámemelésért?

A *Neue Freie Presse* ma esti számában azt írja, hogy a párfuslő a katonai kiegyezés alapján fog megőrizni, s ezen már az ellenék ellentétlása sem változtathat semmit. Andrássy bécsi útjának eredménye az, hogy a katonai kiegyezés alapvonalai megvannak rajzolva, megvannak állapítva s Wekerle miniszterelnököt a király felhatalmassa arra, hogy újévkor a pártoknak jelentse be a fuzió tervét és a terv külsőben álló megvalósítását. A parlament újév után megnyílik s a változásokat a pártok keresni fogják s kész lesz az új politikai helyzet.

A bécsi lapírók szerint a katonai kiegyezésnek, melyet a vesztő tényezők már nyíltan üdöztök, az a vezérő gondolata hogy az 1902. évben teremtett helyzet szolgáljon kiindulópontul. Akkor úgy a magyar, mint az osztrák parlamentben benyújtották a kormányok az unjoncjavaslatokat és ezekben 22 ezer katonával volt felelmeve a békeidőszám. Széll Kálmán nem tudta elfogadtatni a parlamenttel, az osztrák képviselőháza megzavarta, de nem volt a törvény életbeléptetve. A hadvezetőség most csak 17 ezer unjonccal fog többet kérni.

A király azt kívánja, hogy az akkori törvényjavaslat által életre keltett „kilences bizottsági program”, melyet 1903. október havában elfogadtak, most gyorsan és határozottan megvalósuljon.

E szerint a magyar államjog a hadsereg felvételben és zászlóban kifejezésre jut s ezért az osztrák osztrák és magyar zászlók lesznek.

A magyar katonai törvénységeknél a tárgyalási nyelv magyar lesz, de csak akkor, ha kelet számú magyarul tudó hadbíró áll rendelkezésre.

A hadkövetéségi kedvezményeket ezennel a magyar királyi honvédség és nem a hadügyminiszter adja meg.

A magyar honvédség katonatiszték mind magyar ezredékbe osztatnak be.

A magyar tiszti iskolák számára szaporítás, a régi városi helyek teremtés, az iskolák magyar tanítványok vonatkozó kívánságok már eddig teljesíthetők ép úgy, minthogy a katonai hatóságok közelebb vannak a polgári hatóságokkal a magyar levelezésre.

A kilences bizottsági program utolsó pontjában az akkori szabavélvő párt elismerie, hogy a szolgálati és vezényleti nyelv meghatározása a király jogkörébe tartozik.

Már most az a kérdés merül fel, vajjon milyen nyelvből rekompensációt kap az ország a létszámemelésért. A paktum szerint a szolgálati és vezényleti nyelvről csak az új választói jog alapján összehívó parlament tárgyalhat, másrészt azonban Wekerle kijelentette, hogy még ha sürgős szükség lenne is az unjonclétszám emelésére, akkor is csak nyelvből engedelmények árán adja meg.

Ebből az következik, hogy csak az ezred nyelvre vonatkozó engedelményekben egyeztet meg a kormány és király. Ez azt jelenti, hogy azokban az ezredekben, ahol 20 százalék a magyar legénység, ott a tisztek magyarul kötelesek beszélni és tanítani. Minthogy az új népoktatási törvény hatálya folytán a magyarul tudók száma automatikusan emelkedik, belátható időn belül az összes magyar ezredekben magyarul fogják a legénységet oktatni.

Ezeknek a terveknek a megvalósítása, fel tovább fejtegetéselt a bécsi lap, még nem jelent a belgéri nagy hadsereg reformo.

Az új véderő törvény még nem kerül a parlamentek elé, a kétéves katonai szolgálat még nem valósul meg s azért nem szűnik meg a harc sem, melyet a magyar nemzet a szolgálati és vezényleti nyelvvel folytat. Ez ennek az új katonai egyezménynek az árnyoldala.

A sorozási korlátot illetőleg is lesznek újítások s a jövőben nem jár véletlenül bizárr, ki szolgáljon három évig s ki legyen póttartókos.

A honvédség tüzérszervezetét kap, továbbá az ezredék békeidőszámát jobb anyaggal lesz ellátva s a szolgálati idő hosszabb lesz két esztendőnél.

A fuzió kulisszái mögül.

A minap a lapokat bejárta az a hír, hogy Andrássy Gyula gróf közeledést keres a régi szabavélvőpárt, jobban mondva a mostani Nemzeti Társaskör előkelő tagjaival, hogy őket a fuzió eszméjének megnyerje. Andrássynak ugyanis az volt a terve, hogy a fuzió alapján egyesített kormánypártot a régi szabavélvőkkel erősítse és így egyensúlyozza a függetlenségi pártból várható kiépéseket. Ezt a híresztelést azonban mindkét táborból megcáfolták. Fővárosi munkatársunk utána járt a hír forrásának és a következőket sikerült megtudnia:

Mindenekelőtt igaznak bizonyult az, hogy az alkotmánypárt két tagja — a forrás szerint — gróf Andrássy Gyula megbízásából tárgyalásokba bocsátkozott a volt szabavélvők néhány korifeusával. A tárgyalások napokon át folytak, azonban eredménytelenül szakadtak meg, minthogy kitűnt, hogy Tisza István gróf az új alakulásban semmiesetre se akart részt venni, másrészt pedig a Lukács László volt pénzügyminiszter vezetése alatt álló tekintélyes csoport, mely az általános, egyenlő és titkos választói jog híve, a plurális támogatásába sehogy se akart belemenni. A Nemzeti Társaskörben különben amugy se mutatkozott nagy kedv a politikai szereplésre, amire a jelenlegi helyzetet nem is tartják alkalmasnak.

Ily körülmények között a purparlék negatív eredményel végződtek, amit az alkotmánypártban meglehetősen bosszúsággal fogadtak.

Ezeknek a tárgyalásoknak a híre a függetlenségi körbe is eljutott, ahol az nagy fölháborodást keltett. Ennek hatására alatt tölt ki a vihar a Ház folyosóján Andrássy ellen, akit azzal vádoltak a függetlenségi körök, hogy az őrálló bank ügyét elárulja.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre a hó 19-én, szombaton este 9 órakor saját helyiségében választmányi ülést tart, amelyre a választmányi tagokat és az egyesület elnökét meghívja. Tedeschi Viktor elnök.

(*) Az aradi „Székely Otthon” folyó hó 19-én szombaton este 8 órakor a Kovacs és Nováky-féle vendéglő külön helyiségében választmányi ülést tart. A tagok szíves megjelenését kéri az elnök.

(*) Az aradi torna egyesület választmányi folyó hó 19-én, ma este fel 9 órakor a Központi-színház külön termében rendkívüli ülést tart, melyre a választmányi tagjai ezennel meghívandók. Kelt Aradon, 1908. évi december hó 18-án. A gyűlés egyetemes tárgyat az 1909. évi február hó 13-án tartandó herminek éves évforduló jubileumi ünnepségek műsorának megállapítása képezi, melyre a választmány összes tagjait pontos megjelenésre kéri az elnök.

A leveles láda titka.

A Pesti Futárt felmentették.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 19.

Felcsesséry bíró tanácsa, mint fővárosi tudósítónk jelenti, ma folytatta Lányi miniszter levelesládája ügyének szerdán abbamaradt tárgyalását. Ma a „Pesti Futár” második sajtóporölt cikke is sorra került volna. Ennek a címe *A Ssterényi botrány* volt a szerzője J. b. Dániel. Ebben ugyanaz foglalta ki, ami *Nidas Sándor* cikkében, csak kissé részletesebben foglalkozik a *Korbács* 3000 és 6000 koronás pauszójának ügyével. Ezt a tárgyalást azonban ma megtartani nem lehetett, mert *Jób Dániel* hetek óta Briben tartózkodik s a mai tárgyalásra nem jött meg.

Pont kilenc órákor már megjelent *Lányi Bertalan* volt miniszter, kevéssel rá megjött *Ugron Gábor* országgyűlési képviselő is.

Tarján Mihály dr. védő a tanúkkal a következőket akarja bizonyítani: *Silvák Imre*vel azt, hogy megjelent nála *Siebert Gyula* és elmondta, hogy ő, mint *Lányi* magántitkára megtudta, hogy a darabot miniszter egy szenzációs könyv megírásán fáradozik. Belső tudomása van róla, hogy ebben *Silvák* is szerepet fog, amennyiben a darabot korának idején *Silvák* egy memorandumot írt a törvénytelennek tartott külföldi kereskedelmi szerződésekről. *Silvák* ekkor állítólag egy névjegyen 500 korona kölcsönt utalt ki *Siebert*nek — a saját bankszámláján, — amit ki is fizettek neki. *Ugron Gábor*ot arra vonatkozólag kéri a védelem kihallgatni, hogy neki egy névjegye volt *Lányi*nál, amelyben szívessege: kért *Lányi*től az ő ismert székely bankja dolgában. A védelem szerint *Siebert* ezzel az *Ugron* féle névjegygyel mindenfélő házált s ezt jutalom ellenében — vissza is adta *Ugron*nak.

A *Jób* féle tárgyalást, — miután *Jób Dániel* nem jelent meg — a bíróság elnapolta. A *Nidas* féle pör tárgyalása pont fél tíz órákor kezdődött meg.

Lányi Bertalan kihallgatása.

Lányi Bertalan, 57 éves, evangélikus, belső titkos tanácsos, nyug. miniszter.

Elnök: Mi teendője volt önnek *Siebert*nek?

Lányi: Hogy a lapokból kivágja nekem a rám vonatkozó részeket. Ezért fix-fizetést húzott. Egyszer megjelent nálam és azt mondta, hogy *Ugron Gábor*nak nálam lévő levelét szeretné megkapni. És a levél azt tartalmazta, hogy *Ugron*, mint fél valamit kért tőlem. Ugy mondta, *Lengyel Zoltán*nak szeretné átadni ezt a levelet. Én nem adtam oda. Majd asszal jött, hogy *Ugron*nak szeretné azt odaadni.

— Tudhatta ő, hogy önnek ilyen levél van?

— Tudhatta, nem volt titok. Lehet, hogy elszóltam magam. De ő nem kotorászott irattalm közlöt.

— Az elbocsájtás nem a *Boda* féle levél után történt?

— Nem, előbb bocsájtottam el.

— A *Silvák*-féle memorandumot láthatta *Siebert*?

— Nem láthatta.

— Hát a *Ssterényi*-aktát?

— Azt sem.

— Az *Ugron* féle névjegy kompromittáló adatokat tartalmazott *Ugron*ra?

— Csak azt tartalmazta, hogy járjam ki, hogy a marosvásárhelyi ügyesség ejtse el ellene a hamis bűntudat vádjait. Én nem avatkoztam bele a dolgába. *Siebert* épp azért vez-

tette el a bizalmamat, mert lát'am, olyan dolgok után kutat, amikhez semmi köze.

Panaszos: Direkt kérte *Siebert* az *Ugron* féle levelet?

— Erre nem emlékszem. Csak azt mondta, szeretné megkapni és felhasználni. Erre írtam neki, hogy kérem, ne látogasson meg többet. Ő csak azt kérte ezután, engedjem, hogy befejezzé még a munkáját.

— Hogy tudta ön azt meg, hogy *Siebert* ennek a névjegynek az értékesítésével foglalkozik?

Lányi Bertalan: *Boda* főkaptány értesített róla.

Tarján védő: Az az ön impressziója, hogy *Siebert* csak *Indiszkreclót* követett el?

Lányi: Igen, ez az impresszióm!

As elnök: Olyan jó viszonyban volt ön *Siebert*tel, hogy bizalmas ügyeket is tárgyalt vele?

Lányi: Azt épen nem, beszélgetünk egyről-másról.

Ugron Gábor vallomása.

Asután *Ugron Gábor* kihallgatására került a sor. *Ugron* azt vallotta, hogy a képviselőházban egy barátja arra figyelmeztette, hogy *Siebert* valami olyan esetről tud, mintha *Lányi*val levelezett volna. Ő már akkor kiementette, hogy az lehetetlen, mert *Lányi*val soha sem érintkezett. Lehetséges, hogy egy másválainak adott névjegye került hozzá. Asán *Siebert*tel is beszélt erről a dologról s akkor azt is mondta *Siebert*nek, hogy lekötölné, ha erről felvilágosítást adna neki. *Siebert* azt felelte, hogy ezt könnyen megteheti, mert *Lányi* emlékiratait saját alárendelt s így a kezében van minden irás.

Néhány nap múlva arról értesítette *Siebert* őt, *Ugron*ot, hogy *Lányi* nem adja ki a kérdéses névjegyét. Megkérdezte akkor *Siebert*től, hogy mi van a névjegyével s azt a felvilágosítást adta, hogy a székelyudvarhelyi tükörképőstár igazgatóján elindított bűnygyben írta a névjegyét valakinek, akit ebben az ügyben arra kért, hogy a vád ne a család, hanem a vétkes bukás címén folyjon. *Siebert* a felvilágosításért nem kért jutalmat, de cálogtatott arra, hogy valamelyik lapnál szeretne állást kapni. Erre a tanu felszámolt neki 100 koronát, amit *Siebert* vonakodva ugyan, de elfogadott.

Ötszáz korona kölcsön.

Silvák Imre volt az utolsó tanu. Elmondta, hogy *Siebert*et nagyon kevéssé ismeri és egy köcsön-ügyet megelőzőleg nem volt vele dolga. Hozzá, mint egy kisebb in ézet elnökhöz fordult 500 korona kölcsönért, mire azt a tanácsos adta, hogy a kölcsönkéréssel az igazgatószékhez menjen, mert az intézkedés tisztán azt illet meg. *Siebert* egyszerre csak politikai dolgokra tért át és feleltette, hogy meg fog jelenni a *Fajósváry* korszak történetében. Ő nem érdekelte ez a dolog, végighallgatta *Siebert*et, aki esu ön elávorozta. Egyéb felvilágosítást nem tud adni.

Felmentő ítélet.

Eszel a tanukihallgatások véget értek. A pörbeszédok után a bíróság meghozta az ítéletet. A törvényesék fölmentette *Nidas Sándor*t a vád alól asszal az indokolással, hogy bizgázolódott *Siebert*ről, hogy házált a titkokkal.

SPORT.

+ Az Aradi Posta és Távirada Tisztviselők Sport Egyesülete I. nő 19 én, szombaton tartendő választmányi ülése ere es uton is meg hívja a választmányi tagokat az elnökség.

Rosenberg Lipót meghalt.

Az aradi zsidó hitközség gyásza.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19.

Meghalt az öreg főjegyző, az aradi zsidó hitközség aranypennája, *Rosenberg Lipót*. Nemcsak a maga hívei között, de városzerte, az egész polgárság előtt nagy tiszteletnek, az igaz vonzódásnak részese volt. Hatvan esztendőre terjedő munkáján, képességein kívül egyénisége is hódított népszerűséget neki. A szeretetreméltó, jószágból és mosolyból formált emberek közé tartozott, akinek élete, működése, családi sorsa egy szépen, jól és tökéletesen élt pályának képét adja.

Az aradi zsidó hitközség érdekes mozzanatokban gazdag krónikájának nemcsak írója volt ő, hanem részese, egyik nevezetes embere. Magában az is a nagy események megkapó erejével hat, a hogy hivatalát elfoglalta. Az apja volt elődje a hivatalban: *Rosenberg Károly*, akit 1849. február 8-án, az aradi utcai harcban egy szerb lázadó golyója leterített. S mikor az apa kidőlt, az aradi hitközség vénjei a tizenhat éves ifjura, *Rosenberg Lipótra* bízták felekezeti ügyeik adminisztrálását. Meghatóan mondta el ennek a hivatalátvételnek részleteit ő maga, amikor egy esztendeje nyugalomba vonult:

— Mikor edesanyám a szabadságharc forgatagában vértanuhalált szenvedett, a sírja mellett találták meg a főjegyzői iroda kulcsát, ezt adták át a templom előcsarnokában; itt a kulcs a kezemben, becsülettel őriztem hatvan évig és most visszaadom az önök kezébe...

Hatvan éves munkálkodásának idejére esik az aradi zsidó hitközség hatalmas fejlődése, igen sok humánus intézménynek keletkezése, amelyek körül neki kiváló része volt. A munkában pedáns, kimerühetetlen volt. Szinte kuriózumnak mondták, hogy a mikor a hitközségi elnököknek, vagy alelnököknek valamely régi, elfelejtett adatra, statisztikára volt szüksége, az öreg napokon át kutatott az archívumban, amíg azt az adatot kiböngészte, a statisztikát összerakta.

Erdemeit a legfelsőbb elismerés érte: a király a *koronás érdemkereszt*tel tüntette ki. Hitközsége ismételtlen kifejezést adott az ő munkássága iránt való hálájának, különösen 1899 ben, amikor ötven esztendő főjegyzői jubileumát ünnepelte. Szépen nyilatkozott meg ez alkalommal egy másik testületnek: az ország legnagyobb zsidóhitközségei jegyzőinek nagyrabecsülése, akik messze vidékről Aradra jöttek, hogy doyenjüket színről-szinre köszöntés. Az utolsó, hangulatban talán leggazdagabb ünneplés nemrég érte, amikor nevével *aranylakodalmát* ünnepelte.

Az aradi zsidó hitközség adminisztrációjának vezetésén kívül az abból kinőtt és az azzal kapcsolatos jótékony egyezületek titkári tisztségeit is viselte. Így az aradi zsidó szent egylet, az aradi izr. jótékony nőegyesület s az aradi izr. jótékony egylettel, a melyek őt nyugalomba vonulásakor tiszteletbeli titkárrá választották és meleg ovációkban részesítették.

1907. október 28-án vált meg a főjegyzői állástól; talán nem is annyira a pihenés vágya, a munkaerő hiánya által sarkallva,

mint az illetendő öregek érzésével, a kik nem akarnak az embereknek örökké a nyakán ülni. A penzió ideje alatt is dolgozgatott. Azt tervezte, hogy megírja az aradi hitközség történetét és ennek a nagy érdekességű, minden aradit egyformán érdeklő krónikának senki nálánál hívatottabb írója nem lehetett. Munkát talált a jótékony egyesületek ügyei körül, a melyek egy részének intézését megtartotta. Talán sohase pinent, legfőlebb csökkentette a munkáját.

Halálát rövid ideig tartó betegség előzte meg. Érelmeszesedés érte, amelyet a hetvenhat esztendő kor kritikussá tett. Ma reggel terjedt a híre, hogy a főjegyző aggasztóan beteg és hogy tegnap este óta eszméletlen állapotban van. Egész napon át izgatottan érdeklődtek a hitközség irodájában és a család tagjainál a beteg hogyléte felől. Este fél nyolckor kiszemelt, anélkül, hogy öntudatát előbb visszanyerte volna.

Nején kívül fiai: Radó Károly dr. aradi ügyvéd, Radó Béla biztosítási vezértitkár, Radó Izsó, az Aradi Villamosági Részvénytársulat tisztviselője, leánya, Wiener Gyula dr. aradi fogorvos neje, továbbá unokái gyászolják az érdemes öreg urat, akit valószínűleg vasárnap fognak az aradi zsidó hitközség részvétnéihez impozáns megnyilatkozásai között eltemetni.

Az aradi zsidó hitközség előjárósága holnap rendkívüli ülést tart és megteszi az intézkedéseket arra, hogy hatvan évig működött kiváló főjegyzőjének végüliesége impozáns kifejezése legyen annak a szeretetnek és tiszteletnek, melyben az elhunyt érdemes férfiú úgy a mindenkori előjáróság, mint a hitközség tagjai részéről részesült.

Kragujevics — Engel gyilkosa.

Az áruló szörszál.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 19

Még emlékezetes az a titokzatos gyilkosság, amelynek Berlinben egy Engel nevű tejkereskedő esett áldozatul. A bűntényről Kragujevics Spázó egyetemi hallgatót gyanúsították, aki egy barátja ellen Bécsben gyilkossági kísérletet követett el. Kragujevics akkor Budapesten letartóztatták és Nasse berlini rendőrtanácsos napokig vallatta, de nem akarta beismerni, hogy Engelnek ő a gyilkosa.

A homályos ügyben most, — mint Budapestről táviratozzák, — érdekes fordulat történt. A berlini rendőrség ma átiratban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy minden kétséget kizáró módon megállapítást nyert, hogy a berlini tejkereskedő meggyilkolását Kragujevics hajtott végre.

A meggyilkolt Engel kérvényén ugyanis egy szörszálát találtak, amelyet Nasse annak idején magával hozott Budapestre s itt átadta a törvényszéki vegyvizsgáló intézetnek, állapítsa meg, vajon a szörszál Kragujevics testéről való-e. Genersich Antal egyetemi orvostanár a szörszál mikroszkopikus vizsgálat alá vette, de nem tudott véleményét mondani annak eredete felől. A szörszálát, mint a gyilkosság egyik bujdosóját ezután visszaküldték a berlini rendőrségnek, amely az ottani törvényszéki vegyvizsgáló intézetnek adta ki. Itt határozottan megállapították, hogy a szörszál Kragujevics

melléről való. Ez alapon a berlini rendőrség újból vádat emel Kragujevics ellen Engel meggyilkolása miatt. A vizsgálat eredményéről ma értesítettek a budapesti rendőrséget.

Kragujevics jelenleg vizsgálati fogságban ül a barátja ellen Bécsben elkövetett gyilkossági kísérlet miatt, de a berlini büntető törvények értelmében nem adható ki s ezért csupán magyar bíróság előtt vonható felelősségre.

BOTRÁNYOK a budapesti Sósfürdőben

Az álbárá ur üzelmei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 19.

A Nap ma esti száma szenzációs leleplezéseket közöl a Keleuföld közelében levő Sósfürdőről és annak tulajdonosáról, Kozmitza Miklós báróról. Emondja, hogy a fürdőben valóságos rablógazdálkodás folyik s kétes foglalkozású hölgyek vannak bent alkalmazva, akikkel a tulajdonos óriási dőzsöléseket szokott csapni.

A Sósfürdő azelőtt Mattoni Henrik tulajdonosa volt, aki azt nemrégiben egy Kozmitza Miklós nevű albán embernek adta el. Az új tulajdonos a bárói címet használja, de jogosulatlanul, mert nincs neki róla okmányai. A fürdő az ő vezetése alatt valóságos bűntanyává szűnyed, egymást érték az orgák, amelyeket Kozmitza női alkalmazottjaival szokott rendezni. Az ilyen mulasságokon a fürdőben kezelt betegek, férfiak és nők is résztvettek.

Midőn a fürdő két orvosa, Polgár dr. és Bäcker dr. tudára jöttek az új tulajdonos eljárásának, nyomában ott hagyták a fürdőt, sőt a betegeknek határozottan megtiltották, hogy a fürdőt felkeressék.

K. budapesti takarékpénztári főtitkár elöl beteg neje egy laban két hélig lakott künn a fürdőben. Kozmitzának tetszett a szép asszony s egy éjszaka sárt ajtókat mögött megdöntött a nagy botrány, hajnalig folyt a dőzsölés.

Az új tulajdonos egyébként rendkívül görömbös bűntény, úgy a fürdővendégekre, mint azok látogatóival. Megdöntött egyszer, hogy egy Baróthy Ernő nevű miniszteri titkár felkereste a fürdőben egy beteg ismerősét és a parkban sétált vele. Midőn Kozmitzával találkozott, a titkár nem köszönt neki. Ezen a „báró” ur annyira feltűnt, hogy a titkár előrohant s szó nélkül pofon vágta. A miniszteri titkár az inszultusra Kozmitzának roított és össze vissza verte, de az eset után es még sem provokálta Baróthyt.

Tavaly télen egy másik botrány játszódott le a fürdőben. Szabó tábornok özvegye a Lukácsfürdőből átköltözött a Sósfürdőbe, hogy csúszos bántalmakra enyhülést keressen. Egy napon az öreg kegyelmes asszony lement a fürdő irodájába s hírfogást emelt az elátása ellen. A pénztáros kisasszony ezt tudára adta Kozmitzának s németül ezt mondta:

— Az a vén skatulya ma itt lenni járt.

A báró ur nagy dühbe gurult.

— Majd adok én annak az asszonynak, — kiáltotta s felrohant a tábornok özvegyének lakására, ahonnan nemsokára kétségbeesett kiáltással és jelszóval hallatszott. Mikor Kozmitza visszajött, csak ennyit mondott a kisasszonynak:

— Adtam annak a nőnek.

Szabó tábornokné másnap meghalt, de az ügyet a fürdő tulajdonosának sikerült eltitkolnia.

A Nap még számos adatot sorol fel a fürdőben lefolyt üzemekről, amelyekre a rendőrség figyelmét hívja fel.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: Tatárjárás, operett. (A bérlet.)

* Jászai — Elektra. Egy darab klasszikus görög kort varázsolta ma a színházra Jászai Mari nagy művésze. Elektra sírjait hallgatta a közönség visszafajított lélekzettel, könnyes szemekkel. Jászai legnagyobb, legmegrázóbb alakítása Elektra, melyet résszerűen, ismeretlen, szinte ismeretlen, ismeri azt egész Magyarország. A legképzesebb színházi alakítás, melyet valaha is produkáltak színpadon. A mai előadás több részében is kiemelkedett a másik két Jászai-esttel szemben. Igaz, hogy Elektra nagy szerepe mellett a többi inkább passzív jellegű, de azért nem kevésbé fontos. Follínusné és K. Kápolnay Juliska mellő partnerei voltak a nagy művésznőnek. Harmath Józsa, Novák Irén, Kőrösi Juci kevés mondati valójukat színesen szavalták. A közönség valóságos entuziaszmmal ünnepelte Jászait, aki nem győzte megköszönni az ovációkat. H. G.

* A Képzőművészeti Társulat vernissage-lakomája. Az aradi képző- és iparművészeti társulat karácsonyi kiállítása már készen várja a megnyitást a Kereskedelmi Akadémia nagytermében. A tárlat már szombaton megnyitják a szűz, vasárnap délelőtt pedig a nagyközönség számára. Szombaton este a leérkező fővárosi művészek tiszteletére vernissage lakoma lesz a Központi-szálloda külön termében. Az este nyolc órakor kezdődő vacsorára külön meghívók nem bocsátanak ki, hanem a vezetőség ezton hívja meg a társulat férfi és női tagjait és a műpartoló közönséget. Ékezés a la carte.

* Jászai Mari és a Petőfi társaság. A Petőfi társaságban holnap, szombaton öt új tagot választanak. Az öt helyre mintegy tizenöt pályázó van, köztük Lérinezy György, Molnár Ferenc, Porcsolt Kálmán, Palágyi Lajos, Sebőst Zsigmond, Farkas Pál és akiket a szokás szerint a társaság egy, vagy több tagja ajánl felvételeire. Az aspiránsok száma most egy érdekes, új jelölttel szaporodott. Ma ugyanis Jászai Mari, a budapesti Nemzeti Színháznak Aradon időző tagja a fővárosból levelet kapott, amelyben arról értesítik, hogy őt is tagul ajánlották a Petőfi társaságba. Jászai nagy örömmel fogadja a híradást s most érdeklődéssel várja a holnapi választás kimenetelét. A művésznő irodalmi téren kifejtett jelentős munkássága alapján is méltán számíthat arra, hogy beválasztják.

* Beregi Sándor szerződése. Teljesen megbízható forrásból arról értesülünk, hogy Szendrey Mihály színházigazgató szeptember elsejétől kezdődően társulatához szerződtette Beregi Sándort, aki jelenleg a nagyváradi társulat tagja. Beregi csak a múlt esztendőben szerződött el Aradról, ahol a közönség osztatlan rokonszenvével találkoztott működése. Beregi az igazgató a lírai szerelmes szerepkörére szerződtette.

* Kállay Jolán Győrött. Kállay Jolán, az aradi Nemzeti Színház primadonnája három estét Győrött vendégszerepel. Tegnap lépett fel először a Csóka című operettben s ennekével, játékaival nagy sikert aratott. A Győri Hírlap ezt írja róla:

Meleg tapácok jelenték a szíves fogadalmat ezen alkalmából, hogy Kállay Jolánt, a vérből kiűnt primadonnát viszontláttuk. Hansen-Miksa szerepében lépett föl. Színes, ötletes játéka a régi, hangja szebb és melegebb, mint

volt. A II. felvonásban Iszó szanvedéllyel és temperamennummal játsolta meg jelenetét (temperamentuma a zeneokart annyira ragadta, hogy a karmester nem győzött leinteni) Dalai és táncái megújraálltak, felvonások után pedig sok-sokszorosan kihívták. Egy gyönyörű virágkosarat kapott.

* Szoyer Ilonka vendégszereplése. A jövő hét első felében erdős színházi estére van kilátás az aradi közönségnek. Mint értesülünk, hétfőn, kedden, szerdán Szoyer Ilonka, az Operaház tagja vendégszerepel az aradi színházban. Hétfőn a Vig özevegében, kedden a Faustban és szerdán a Mignonban vendégszerepel. Mind a három előadás readas helyérek mellett, délután lesz.

* Tatarjárás. A tavalyi szezon legnagyobb sikerű operája, a béjos muzikájú Tatarjárás holnap kerül színpadra. A szereplők a régiak.

* Az Uránia új műsora. Tizenegy számból álló új műsort mutat be szombaton az Uránia színház. Új formából szerzi be most az Ukácia a mozgófényképek: és ez az összeköttetés rendkívül érdekességekkel látja el a műsori. Szombaton máris több meglepő újdonság szerepel. Pompás képből mutatják be Angila menőgazdaságát, mely a legfejlettebb az egész kontinensen. A Nilus páratlan szép látványa után ötletes bohózatok és kiváló drámai jelenetek tarkítják a műsort és nyújtanak elsőrangú műélvezést.

* Jézus élete. Negyethú feladásban hozza ismét színpadra az Uránia Jézus életét, a bámulatosan szép bibliai drámát. A klasszikus zenekísérettel kívül műkedvelőkből álló vegyeskar kíséri az egyes jeleneteket. A harmonium kísérettel Szalay Aranka, a kiváló művész előadja. A nagyszerű előadás stílusában illeszkedik bele az ünnepi hét hangulatába.

A szerb trónkövetelő Temesvárott.

Az egyetlen Obrenovics.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19

Nyugalom uralkodik most a Keleten. A bosnyákok belenyugodtak, hogy a szultán helyett Ferruccio József császár és király viselje gondjukat. A szultán se bánja a delgot, mert 50 millió koronát kap a két hegy völgyes darab országért, mely már amúgy se volt az övé.

Csak György urfi, a szerb Kronprinz haragszik. O háborút akar és látnia a Karagyorgyevicsnek híveit. A legnagyobb aggodással azonban Temesvárott lelik a keleti eseményeket. Aggodással, hogy lesz-e szerb háború. Hogy mikor rántják már ki a trón pokrócát Péter király lába alól.

Ott lesi tudnillik az egyetlen Obrenovics, a szerb trónkövetelő, hogy mikor üt ki agyon a Karagyorgyevicsokat és mikor dobják ki holttesteiket a konakból.

Ez a temesváriak saját külön pretendense sajátságos egy legény. Sudár, délceg természetű, mint egy palma. Rokonszenves, élkelő modoru, mint egy igazi princ.

Álmodozó, mint mindenki, aki igazi szerelemben fogant; ez a temesvári princ pedig Obrenovics Milán, a világi, volt szerb király egyetlen komoly szerelmének a gyümölcse.

E mellett élehetetlen, mint minden magyar. Álmodozik szerb trónról, melyre az édesanyját: Krisztics Artemiziat is fölfojja emelni és — koplalva lesi a hajnal pirkadását, szerbek lázadását, Karagyorgyevicsok bukását.

Küldöttségeket — és segítségeket vár. Epen, mint Arzén és Péter hercegek várták Svájjban. Csak az élelmessége hiányzik. Meg a képessége, hogy valaha a szerb trónra jusson. Azt hisszük, a Kara-

gyorgyevicsok nem félhetnek az egyetlen élő Obrenovics ő széeshüvésétől.

A küldöttségek sehogy se akarnak Temesvárra jönni és a kis princ, a Sándor király féltetvére egyelőre a silus kedvéért a *Kronprinz szállodában* székel. Egyebet semmit Vár és vár a rezidenciában, de nem veti meg a kisebb helyeket sem, ahol kisebb segítségeket nyerhet. Egy kis alsós, egy kis dominó és rengeteg kavék fogyasztása — a szerb trón jövendelmére betablázva.

Ez a temesvári Obrenovics életrendje mindaddig, amíg vagy a belgrádi küldöttségek vagy a hítelezők meg nem zavarják.

Leányszöktető katonatiszt.

Aki egy lovat hatszor adott el.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 19.

A *Harnocourt* grófkisasszony romantikus történetének érdekes pendantja ismétlődött meg Oroszvárott. Mindössze a szereplők között van némi különbség: a leányszöktető ugyanis nem nevelő, hanem katonatiszt és mint zászlós szolgál Pozsonyban, a leány pedig egy oroszvári szálódás gazdag özvegyének a gyermeke.

Bacsilla Sándor, mint tudósítónk jelenti, a pozsonyi szekerészeknél zászlósiszt és néhány hónappal ezelőtt ismerkedett meg Oroszvárott Koch Vilával. A fiatal tiszt udvarolni kezdett a feltűnően szép leánynak és kevéssel azután meg is kérte a kezét. A leány özvegy anyja azonban meghallotta, hogy Bacsilla mulatós, könnyelmű ember és ezért tudni sem akart a házasságról. Mint igazi szerelmesek, persze nem estek kétségbe e miatt és elhatározták, hogy úgy fognak tenni, ahogy a regényekben és szindarabokban szokás: megszöknek.

Nyomban hozzá is fogtak a terv végrehajtásához. Vilma összeszedte a ruháit, az ékszereit és pár száz koronáját, Bacsilla Sándor pedig szintén pénzzé tette mindenét. Hogy milyen eszközzel, nem volt válogató. Eladta a szállásadójának a butorát és eladta a lovát is. Ez még nem volt nagy baj. De utóbb följelentést tettek a pozsonyi rendőrségen, amelyben az volt elmondva, hogy *ugymazon lovat egyszerre hat tisztársnak adta el.*

Mintegy két héttel ezelőtt aztán polgári ruhában elment Oroszvárra. Egy éjszaka történt, özvegy Kochné házában egyik ablaka már nyitva volt és kevéssel aztán kimászott rajta Vilma, hogy boldogan omoljon vőlegénye szerelmes és kemény karjaiba. Amire a szökést észrevették a háznál, a téli nap már rózsaszínűre festette a havat és a szerelmes pár egy bécsi szállóban érezte magát teljes biztonságban. Amikor a szökésnek híre terjedt, először a hitelezők csaptak nagy lármát és csalás és sikkasztás miatt tettek följelentést a rendőrségen.

Nyomban közözülevelet adtak ki a megszökött szerelmes pár ellen, tegnapelőtt pedig Zúriktól érkezett az a távirati jelentés, hogy Bacsilla Sándort ott letartóztatták. És ezzel a szerelmi regénynek körülbelül vége is szakadt. Koch Vilma ugyanis kiábrándult a vőlegényéből és tegnap már bűnbánóan kopogtatott be az édesanyja házába. A pozsonyi rendőrség tisztviselője most kiutazott Zúrikbe és megtörtént a kiadatás iránt is az intézkedés.

Emberről ölt, mert éhezett.

Frankfurter gyilkosának vallomása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 19

Az üzletében fényes nappal agyonlőtt és kirabolott *Frankfurter* bécsi ékszerész gyilkosa, *Henkel Richard* ma teljesen beismerő vallomást tett. Cinikus közönnnyel mondotta el *Nasse* berlini rendőrfőnök előtt, hogyan érlelődött meg benne a gyilkosság szándéka és miként hajtottá végre tettét.

A rablógyilkos kihallgatásáról *Berlinből* ezeket jelentik:

Henkel ma délelőtti *Nasse* rendőrtanácsos előtt töredelmesen beismerte, hogy ő lőtte agyon *Frankfurter* bécsi ékszerészt. A gyilkosságot előzményeivel együtt így adta elő:

— November harmincadikán érkeztem Bécsbe. Egy *Leopoldstadti* szállóban béreltem szobát s itt tartózkodtam december harmadikáig. Ez a szoba azonban igen drága volt és én más hotelbe költöztem. Itt *Krüger* Hans berlini kereskedő néven jelentettem be magam. Pénzem fogytán volt s mikor az utolsó koronámat is elköltöttem és a zsebórámat is eladtam, nem tudtam, mit csináljak. Estefelé úgy álltam, hogy se pénzem, se lakásom, se vacsorám nem volt. Felmentem a szállóbeli lakásomra s magamhoz vettem a *Browning-revolveremet*, aztán éhesen, fáradtan bolyongtam Bécs utcáin. A helyzet valóságga megtehető volt. Agyon akartam magam lötni, de nem volt hozzá bátorságom. *Bementem egy bankba, hogy újpesti módra kiraboljam*, de a helyiségben annyian voltak, hogy a terv végrehajtása lehetetlen volt. Bolyongás közben az esti órákban *Frankfurternek* a *Laurenzenbergerstrassen* levő üzlete elé vetődtem. Láttam, hogy az öreg ékszerész csak egyedül tartózkodik bent s ekkor elhatároztam, hogy megölöm és kirabolom. A tettet azonban ekkor nem hajtottam végre, hanem hazamentem a lakásomra asszal, hogy csak holnap fogok fizetni. Másnap délelőn újból elmentem *Frankfurter* üzlete elé s ott fel s alá sétáltam. Mikor láttam, hogy az inas eltávozott s az öreg egyedül maradt, az utcán pedig csak kevesen járnak, benyitottam az üzletbe.

— Egy láncot kérek — mondtam *Frankfurternek*.

— Aranyat? — kérdezte az ékszerész.

— Azt, — feleltem. Az öreg megfordult, hogy egy szekrényből a láncokat elővegye. Ekkor én kirántottam a revolveremet s *Frankfurternek* a füle mögé lőttem. Az ékszerész élettelenül bukott le, én pedig hozzárohantam, kivettem zsebéből a pénztárcáját, sebtében összeszedtem egy csomó ékszert, ami épen a kezem ügyébe akadt s gyorsan eltávozottam. Viasszattem a szállóba, este pedig elmentem a *Caritheaterbe* s azután egy elsőrendű étterembe, ahol pompásan megvacsoráztam. De az a hetven korona, amit az eszényben találtam, mihamar elfogyott s ismét nem volt pénzem. Ekkor elmentem egy lakatoshoz s kinyitattam vele azt a kis kési kasszát, amit a gyilkosság után az ékszerész üzletéből magammal vittem. A kasseta tartalmát kiürítettem, azután újból lecsuktam és szándékosan otthagytam egy előkelő étteremben, ahova ebédelni mentem.

Nasse rendőrtanácsos ma délután *Berlinből* Bécsbe utazott, hogy a *Henkelnél* talált ékszereket a meggyilkolt *Frankfurter* fiának megmutassa.

Postarablás.

Eltűnt pénzeszsák.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19

A temesvári posta- és távirdaigazgatóságához ma reggel szenzációs jelentés érkezett. A szűkszavú értesítés szerint a dettai vasuti állomáson tegnap este vakmerő rablás történt. Eddig ismeretlen tettesek esti hét óra tájban feltörték a karriolkocsi ajtaját és abból elraboltak egy pénzeszsákot.

A postakocsi az árukkal megrakodva a postahivataltól a vasuti állomásra hajtatott, hogy a küldeményeket feladja. A kocsi az állomás előtt állott meg. A vakmerő rablást azalatt követték el, míg a kocsi a küldemények egy részét behordta a máhahafeladóba. A rablók azalatt bízhatatlan gyorsasággal feltörték a karriolkocsi lezárt ajtaját és abból eloptak egy pénzeszsákot. A zsákban egy négyezeröttszáz koronáról szóló pénzeslevél volt. A temesvári postaigazgatóság megbízásából Dettára utazott György Vilmos posta- és távirdaigazgató a vizsgálat bevezetése végett. A csendőrség lássan nyomozza a vakmerő rablót. Ujabbán ezeket jelentik:

A karriolkocsin Mumper Henrik postaküldőnc szállította a postát a vasútra. A rablás háromnegyed hét órakor történt, mielőtt a küldőnc az állomáson levő levélszekrényből a leveleket kiszedte. Mumper azonnal jelentette a dolgot Gömböczi Lajos állomásfőnöknak, aki megvizsgálta a kocsit és értesítette a csendőrséget. A kocsi ajtaján fesszegetés nyomai nem láthatók és az ajtó csakis kulcs segítségével nyitható. A nyomozás folyamán letartóztatott a csendőrség Mumpert, aki gyanúsán viselkedett és azt a látásait keltette, hogy a rablási mesét ő találta ki. Az eltűnt pénzeszsákban a 4500 koronát tartalmazó pénzeslevél kivül volt még 25 ajánlott levél és egy esomó utalvány. A zsáknak nyoma veszett. A hatóság véleménye szerint Mumper ellen szól az is, hogy egy idegen rövid nézőny perc alatt nem férköthet a nyitott ajtó álló kocsihoz úgy, hogy észre ne vegyék. Vonnatindulás idejében különben is számos ember jár arra és a rablás feltétlenül feltűnt volna. Mumper szereplését a további vizsgálat lesz hivatva ki deríteni.

VÉRDÍJ

a délvidéki fajtogatókért.

A vingai képviselőtestület határozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 19

Az Aradi Közlöny a délvidéki kiterjedő gyilkosság megtörténte után azt az eszmét vetette föl, hogy a tettesek elfogói számára vérdíjat kellene kitűzni, ami által nagyban megkönnyíthetnék a nyomozás munkáját. Amint jelentettük, a temesi alispán ilyen irányú előterjesztést tett is a belügyminiszternek, és Nagy Sándor képviselő is ama nézeteknek adott kifejezést a belügyminiszter előtt, hogy a kegyetlen gyilkosokat csak vérdíj kitűzésével lehet kézrekeríteni. A miniszterium azonban nem akceptálta e véleményeket s nem tűzött ki díjat.

Ezt a mulasztást most pótolta a szomszédos Vinga község képviselőtestülete. Mint nekünk jelentik, a vingai képviselőtestület a napokban Manusov József köz-

ségi bíró elnökletével közgyűlést tartott, amelyen Langer Nándor jegyző az egész előjárás nevében indítványozta, hogy a gyilkosok fejére 500 korona vérdíjat tűzzenek ki.

— Az most már kétségtelen, — mondta a jegyző — hogy a főbűnös Gecsei Sándor, aki azonban öngyilkos lett és így nem vonható felelősségre. Ámde az is kétségtelen, hogy Gecseinek büntársai vannak, hiszen Freikoffékat hárman ölték meg, erre tanuk vannak. Éppen ezért szükségesnek véljük, hogy a másik két büntárs elfogójának a község pénztárából 500 koronát kiutaljunk, másképen a bűnösök nem kerülnek kézre.

A jelenlevők általános helyeslésével találkozott ez a kijelentés és a közgyűlés azonnal megszavazta az 500 koronát. Együttal azt is elhatározták, hogy e hónap 20-án, vasárnap kidoboltatják a községben s a szomszédos városok lapjaiban kihirdetik. Elhatározták még, hogy hasonló határozat hozatalára fölkérik ugy Battonya, mint Kiszentmiklós községek képviselő testületeit. Így kilátás van rá, hogy ezek is megszavaznak 500—500 koronát. Az így egybegyűlő 1500 korona már jobban fogja serkenteni nemcsak a hivatásos nyomozókat, hanem feléleszti a nyomozó kedvet azokban is, akik eddig keveset törődtek a bűnügygyel.

HIREK.

Poszton.

*

Az osztrák-magyar katona
All mereven a gránicon.
Sűrű homály, köd durva fagy, —
Reszket belé csont és izom.

All mereven a gránicon.
Kezébe' hideg puskacső,
Se lát, se hall; hogy merre van,
Szegény fiu, mit tudja ő.

Ott a kopár szirt, morc harag,
Mindenre kész vad indulat.
... Így éjfelen Bécs, Budapest,
Ah, milyen boldogan mulat.

Az osztrák-magyar katona,
— Kunságból való a gyerek —
Hogy meg ne fagyjon, álmosan
Előre, hát ógyeleg.

Megmozdul benne a velő,
S száll, száll vele a gondolat.
Száll, száll, míg valahol megáll
Egy zsuppos tanyaház alatt.

Ott ül közöttük; vacsorát
Az édesanyja keze oszt...
Most durran egyet... Borzalom! —
Üres a poszt.

Molnár Jenő.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 19-én az időjárás: fagypontról körüli hőmérséklet enyhébb, elvélve csapadék.

— Az Aradi Közlöny naptára. Mint minden esztendőben, úgy az idén is *ujévi ajándéknak* adjuk előfizetőinknek az *Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát*, amely most is épp oly gazdag tartalommal és szép kiállításban jelenik meg. A naptár cím-tári része felöleli Aradváros, Arad és a szomszédos megyék hivatalainak összes adatait és így hű tükrö a négy várme-gye társadalmi és hivatalos életének. A

szépirodalmi rész telve lesz az esztendő nevezetesebb eseményeiről szóló fotográfia-kal és magas színvonalon álló novel-lákat, verseket tartalmaz.

— Török lapvélemények a trónbeszédéről. *Konstantinápolyból* jelentik: A török sajtó a szultán tegnapi trónbeszédéről általában igen elismerőleg nyilatkozik. Az *Osmantischer Lloyd* a trónbeszédet *tartalmas dokumentumnak* mondja, amely a bolgár és osztrák magyar eljárás hatá-sát nem hallgatja el s erre vonatkozó szavából *a sértett méltóság fájdalma érezhető ki*.

A *Tarique* a trónbeszédnek a külpolitiká-ról szóló részét egyszerűnek, világosnak, méltóságtejesnek mondja és nagyon helyesül a Bulgáriára és Ausztria-Magyarországra vonatkozó passzusokat.

A *Tanin* azt írja, hogy a trónbeszéd hangja ott, ahol a külpolitikáról szól, tar-tózkodó, valószínűleg a parlament megnyitására jelen volt *Pallavicini* ögről osztrák-magyar nagykövet és Ausztria-Magyarors-zság iránt való figyelemmel. Logikus, ugy-mond, hogy a midőn tárgyalások vannak fo-lyamatban és a viszonyok javulásnak néznek elő, minden szót kerültek, amely hidegséget keltethet. Enlítésre méltó, hogy a *trónbeszéd nem beszél Krétáról*, ami azonban nem jelenti azt, hogy a krétai kérdés nem tartatik.

— Venezuela háborút üzent Hollandiának. Frankfurtból jelentik: Caracasból táviratozzák a Frankfurter Zeitungnak: *Venezuela háborút üzent Hollandiának a hadihajók elkobzása miatt* — A háboru előzménye az, hogy Venezuela, mint azt korábban Németországgal és Franciaors-zzággal is tette, állami szállításokért járó összegeket nem akart kifizetni Hollandiának. Emiatt a tavaszkor diplomáciai konfliktus kerekedett, de az ügyet nem tudák békésen elintézni, amire Hollandia követelése biztosítékul két venezuelai ha-dihajót elkobzott. A venezuelai köztársaság elnöke, Castro, most Európába utazott és tegnapelőtt érkezett Berlinbe. Tá-volléte alatt a főváros lakossága zendü-lésbe tört ki és most a zendülők az ál-lamfő tudta nélkül hadat üzentek Hol-landiának.

Kölnből jelentik: Villemstadtból, Cura-saoból érkezett táviratok szerint ott a helyzet komoly. Kedden Marakaibóban olyan veszedelmes tüntetések voltak Hol-landia ellen, hogy nemcsak a hollandu-sok, de a németek is sietve bezárták üz-leteiket. Venezuela fővárosába érkezett le-velek azt mondják, hogy Marakaibóban a Hollandia elleni mozgalmat a városi ta-nács tagjai vezetik, kik mögött a polgár-ság nagy tömegei állanak.

— Szétrombolt iskola. *Dévaról* jelentik: *Murtinesdi* községben az újból épült községi iskolára fesszegetés a magyar címetablát. A romlás ezek láttára fállasad, s a tábla le-vétele követelte. Az iskolaszéki elnök a lakos-ságnak megmagyarásta, hogy a magyar tábla f levezését törvény rendel, s az ellen nem lehet tenni, de a felragasztott tömeg éjjel megrohan-ta az iskolát, a magyar feliratú táblát letépte, az iskola helyiséget pedig összerombolta, s telje-sen hasznavehetetlenné tette. A községben csendőrséget összpontosítottak, amely szigoru nyomozást indított.

— Ingyen csomagküldés Boszniába. Az a humorus megalom, mely a messzi Boszniába elkerült magyar és osztrák katonáknak akar boldog karácsonyt szerezni, mindig szebb és szebb ötletet termel. A jólétkonyság mindenféle módjait igénybe vették a hadvezetés és a

társadalom, a hatóságok és a magánegyesületek, hogy minél több és minél hasznosabb ajándékot gyűjtsenek össze a boszniai katonák számára. Az ajándékok sok városban már teljesen össze vannak gyűjtve és csak az elküldésre várnak. Hogy az elküldés gyorsan és olcsón történjék, most a kereskedelmi minisztérium adott ki egy dícséretreméltó rendelkezést. Meghagyta az áruvadászoknak, hogy a boszniai katonák részére feladott csomagokat, árukat *gyorsárúként díjtalanul szállítsa*. Ezt a rendelkezést a kereskedelmi minisztérium ma küldte meg táviratilag az aradi máv. üzemeltetésnek, amely ennek értelmében ezután minden ilyen csomagot gyorsárúként ingyen vessen fel. Az üzemeltetés gondoskodni fog arról is, hogy ezt az értékes kedvezményt az üzemeltetés egész területén megtudják.

— Gyilkosság a mézeshetekben. A mára marosmegyei Lipse községből jelentik: Tegnap délután halva találták Gaborács György jó módú ruhán parasztagdát. A holttest az állásban hevert. Feje több helyen behatástól össze-vissza volt verve. A gyilkosság hírére a csendőrség nyomonra kezdte. A gyanú a meggyilkolt ember tizenhét éves felesége ellen irányult, akivel csak öt héttel ezelőtt kelt egybe. Az asszony csakhamar megvallotta szörnyű tetteit. Elmondta, hogy férje hássasságuk első percétől kezdve üldözte féltékenységével, többször meg is verte. Két héttel ezelőtt elhagyta a házat, de a férj kérésére tegnap újra visszatért. De a perpatvar már az első órában kezdődött. A féltékeny férj egyre azt hajtogatta, hogy meg fogja ölni. Tegnap délután viaszt hordott férjével az istállóba. Mialatt urala a marhákat itatta, az elkeseredett asszony baltával halántékán csapta. Miután látta, hogy férje még él, szörnyű féltélem fogta el a többször sújtott rája. A csendőrség az asszonyt letartóztatta a átkísérte a máramaros megyei ügyészség börtönébe.

— Riadalom az erdélyi püspök házában. *Budapestről* jelentik: A késő esti órákban a Dobruca 84 számú házban, amely Majláth Gu-stáv gróf püspök tulajdona, a lakók arra ébredtek, hogy a házban betörők járnak. Értesítették a rendőrséget, ahonnan tizenegy órakor nagy készséggel vonultak ki. A detektívek és rendőrök átkutatták a ház minden zugát, a padlás is, de nem találtak senkit. Ekkor telefonáltak a tűzoltóságért, mert azt hitték, hogy a betörők talán a háztetőn bujkálnak. Csakhamar megjelentek a tűzoltók a faklyák világa mellett letrákon felmásztak a háztetőre, de a betörőkre ők sem akadtak rá. A különös hajzának igen nagy népszerűsége akadt. Sokan még éjjel egy órakor is ott várakoztak, remélve, hogy az éjjeli látogatókat lelülélik. Éjjeli után egy órakor a rendőrök még nem találták meg a betörőket, noha a szomszédos házakat is átkutatták.

— Letartóztatott lapszerkesztő. *Szegedről* táviratoznak: A honvédkerületi parancsnok legrendeléseire Márton *letartóztatott Ré Réma*, a *Maros* című lap szerkesztőjét, mert nem jött ki a hadgyakorlatokra. A szerkesztőt *rendőrök kísérték át Szegedre*, ahol átadták a katonai parancsnokságnak.

— Felmentett törvényszéki jegyző. Dáváról táviratoznak: Ma tárgyalta az illető törvényszék *Imre László dr. bűnpörét*, akit mint a törvényszéki jegyző országos egyesületének elnökét azszal vádoltak, hogy a jegyzőkongresszusra egybegyűlést — mintegy ezeröt száz koronát — *elsikkasztotta*, a bíróság *Nagy György dr. országgyűlési képviselő* védelmében *Imre* felmentette.

— A román iskolák magyar felirata. *Lugosról* jelentik: Az aradi román püspök, Pap János körlevélben utasította a fennhártsági alá tartozó iskolák vezetőit, hogy iskoláikra a magyar és azszal egyenlő nagyságban a román feliratot alkalmassák. Kijelenté egyben, hogy a rendelkezésének végrehajtásáért az iskolákat felelőssé teszi.

— A vasárnapi munkaszünet felfüggesztése. A kereskedő és iparos körökben bizonyára nagy örömet fog kelteni az a hír, hogy a kereskedelmi miniszter a karácsonyt megelőző vasárnapon a munkaszünetet egész napra felfüggesztette. A kereskedők régi, esztendőről esztendőre megülő és jogos kívánságuk, hogy az ünnepi forgalom kihatására ezt a vasárnapot megnyerjék. Az e öző években akadályokkal ment ennek a kívánságnak teljesítése és a legutóbbi karácsony előtt a miniszter csak délig felfüggesztette a munkaszünetet. Az idén az *Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés* elnöke ismét a kereskedelmi miniszterhez fordult és *Kossuth Ferenc* miniszter a kérelmet teljesítette. Ezzel az O. M. K. E. elnöksége ma déután a következő távirattal értesítette *Éles Ármint*, az aradi kerület elnökét: *A kereskedelmi miniszter az OMKE kérésére a vasárnapi munkaszünetet egész napra felfüggesztette*. — Ezen a napon a postán is *hétköznapi* hivatalos órák lesznek.

— A resicai áldozatok temetése. Resicáról jelentik: Az éjjel két órakor találták meg a tizenhárom dik holttestet, Thum Melcher bányasz személyében. Az áldozatok temetése ma délután fél tíz órakor mentek végbe. Három felekezett és pedig a római katolikus, görög katolikus és az izraelita vallás szertartásai szerint. A temetésen az áldozatok társai és a tisztviselők Veth Igazgatóval az élükön testileg vettek részt.

— Katonai elszállásolás megváltása. Aron háztulajdonosok, kik a katonai elszállásolást megváltani óhajtják, azt 1909. január hó 2 től 15 ig a katonai ügyi osztálynál a hivatalos órák alatt jelenté be.

— Meghívó. Az aradi gáji óvodagyermek karácsonyi ünnepélye folyó hó 22-én d. u. 3 órakor lesz a gáji óvodában, melyre a szülőket és érdeklődő közönséget is tisztelettel meghívja: *T. Kornis Ilona* óvodónő.

— Újév közeledik, amikor feltétlenül *névjegyekre* van szükség. Tassék idejekorán megjelenni, hogy kellő időben megrendelhesse azt az Aradi nyomdárésárvénytársaságnál, ahol csak nos kivitelben 100 darabot fi om elefántcsont papíron nyomtatva 2 koronáért kaphat.

— A központban ma perzsa szőnyeg a tombola főnyeremény.

— Weinberger Ferenc népszerű és első rendű ékszerész Arad, Andrassy ut. 20. Ajánlja legszebb és legolcsóbb karácsonyi és újévi ajándékait a legjutányosabb, mélyen lezállított árákon. — Tel-fon 489 3695

— Szabó-féle pármal ibolya-szappan a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy habása, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyre lehet vele. Készült: Szabó Béla pipere szappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárúban s jobb dív árú kereskedésben. Főraktár Aradon Vojtek és Weisz drogériájában. 3121

— Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűteni csak úgy lehet, ha nélkülözhető filléreinket egy olyan pénzügyintézetnél helyezük el, ahol a postatakarékpénztári kamainál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (Salacz-utca 6. szám.) Ezen intézetnél takarékbetétet a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig fo-

gadnak hat százalékos betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül fizetik vissza. Minden betevő egy-egy „Selfman” féle takarékos perselyt kap ingyen. 2711.

— A legszebb karácsonyi és újévi ajándékok nagy választékban, mélyen lezállított árában, finom női táskák és más bőr- és különlegességek, fésű garnitúrák, manicűrök, elegáns utazó készletek, antik mell- és kalaptűk, ezüst, borostyán, tajték szivar- és cigarettaszíprák, valódi francia és angol illatszerek elegáns karottákban kapható Hegedűs Gyula üzletében Arad, Andrassy tér 15. 3411

— Egy népszerű. A „Moll-féle sósborszesz” által a betegeknek egy ép oly gyógyhatásu, mint olcsó szer nyújtatik köszvényes és csuzos bántalmaknál, sebeknél és daganatoknál. Egy üveg ára utasítással együtt 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész cs. és kir. udv. szálkító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárúban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ö gyári jelvényével és aláírásával.

— Perzsa szőnyegek. Perzsa-szőnyeg rak táram Szab-dság-tér 10. szám alatt megnyílt. *Schwarz Zsigmond*. 3193.

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál. 191

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

Ma, szombaton

nagy tombola estély

Kovács és Novotny éttermében.

Tombola-jegy 60 fillér.

Esténként Gyurkovics András és Nagy Károly zenekara hangversenyt rendez felváltva.

TORVÉNYKEZÉS.

Agyonlőtte a sógorát.

A délvidéki fojtogatók áldozatai

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 19.

Néhány hét előtt megirtuk, hogy a tomasmegyei Főregyháza községben egy jó módú földgazda véletlenségből agyon ölte a sógorát, mert a sötétben azt hitte, hogy rablógyilkos. A véletlenségtől történt emberölés tettese ma a tomasvári büntető törvényszék elé került s ott el is ítélték.

Az eset a múlt hónap 27-én történt, amikor egész Tomasmegyében lázasan kutatták a délvidéki gyilkosságok tetteseit. Abban az időben nem volt tanácsos este idegen ház udvarába tévedni, mert gyilkosnak néztek mindenkit és meg akarták lincselni. A mondott napon, ugy hét óra tájban Pantim Saima főregyháza gazda úgy hallotta, hogy az udvaron valaki sörög. Kitekintett az ablakon és valami gyanús alakot látott a sötétben a konyha ajtaja felé közeledni. Pantim valószínűleg gyilkosnak nézte az alakot, pedig utóbb kiderült, hogy a sógora, Gyuró Peter volt. Pantim felismerésében és igaztatóságában lekapta a falról vadászfegyverét és az ablakon át az idegennek vélt alakra lőtt háromszor. A golyók találtak és Gyuró holtan került el.

A tomasvári ügyészség erős felindulásban elkövetett halált okozó súlyos testi sértés miatt emelt vádat Pantim ellen, aki ma állt a te-

mesvári törvényszék előtt. Pantim keserves hangon panaszolja el, hogy mennyit szenvedett lelkiileg, mert véletlenségből lelőtte a sógorát.

— Azt hittem, hogy rabló, azért történt a szerencsétlenség, — mondja.

A törvényszék Pantimot 3 hónapi fogháza ítélté. Az ítélet jogerős.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósításától. —

Arad, december 18.

A tél hivatalosan e hó 21-én kezdődött be, az időjárás pedig olyan jellegzetű, mintha a tavasz küszöbén állnánk. Az enyhe idő a mezőgazdasági állapotra kedvező, mely körülmény a gabonaüzlet irányításában is kifejezésre jut, amennyiben lanya.

A mal piacon elkelt:

700 mm. búza 11 70—11 80

500 mm. tengeri 6 10—6 20

Rozs 9 70—9 80

Árpa 7 40—

Zab 7 70—

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 18

Amerika 1-el olcsóbb. 8 ezer mm. 5 fillérral olcsóbb

Arak 50 kilonként számítva:

Table with columns for 'Déli zárlat' and '2 órai zárlat' and rows for various commodities like Búza, Rozs, Zab, etc.

Zárul 5 óráig:

Table with columns for 'Oestrák hitelrészvény', 'Magyar hitelrészvény', 'Közuti vasút részvény' and values.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— December 18. —

Magyar elvételű: Öreg borsos pörköltöt 100 kilogrammra felül... Aradi elvételű: Aradi borsos pörköltöt 100 kilogrammra felül...

IDEGENEK ARADON.

December 18

Fehér Kereszt szálloda. Jászai Mari művésznő Budapest. — Markus Kolona kereskedő Bécs. — Neumann B. utazó Budapest. — Leiter Jenő utazó Budapest. — Mann Geza tanuló Kisjenő. — Huller Jakab kereskedő Bécs. — Véra Béla utazó Budapest. — Konopi Kálmán földbirtokos Módos. — Vermes Andor utazó Budapest. — Buizan Zakarias pepjelőit Peko eté. — Nászay Rezső kereskedő Nagyik. — Grósz József utazó Bécs. — Márkus József utazó Budapest. — Atyári Geza vigéc Budapest. — Le zel Katalin magánzónó Kolozsvár. — Bartos Antal utazó Budapest.

Központi szálloda. Feck Adolf utazó Prosnia. — Benz Gyula utazó Bécs. — Prager Miksa utazó Budapest. — Bédi József és neje Világos. — Kaufmann Gyula Budapest. — Ambrósi Mihály birtokos Nagyenyed. — Pentelei Molnar festőművész Budapest. — Vamcsok János aduizst Karansebes. — Dipkovits Gyula utazó Bécs. — Tenel Soma utazó Budapest. — Pohl Vilmos utazó Budapest. — Bayler Hugó utazó Budapest. — Reicnart Emil utazó Budapest. — Kosztya Emil utazó Budapest. — Midray Béla kereskedő Budapest. — Kallos Ernő utazó Győr. — Róth Emil utazó Sza-

badka. — Demyen Aladár magánhivatalnok és neje Budapest.

Vass szálloda Deutsch Zsiga kereskedő Szeged. — Kovácsics Kálmán utazó Budapest. — Rózsa M. utazó Budapest. — Stum Bernát utazó Budapest. — Huszár M. kereskedő Makó. — Klein Manó utazó Battonya. — Grósz Ávrám kereskedő Makó. — Grósz Gábor hivatalnok és neje Segesvár.

Pannonia szálloda. Clement Ernő utazó Budapest. — Gutner Vilmos gazdasz Ujszentanna. — Szekeres Simon gazdasz Ujszentanna. — Metszig György tisztviselő Budapest. — Szarvashegyi Janos ácsmester Dombegyhaza.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1908. évi december hó 19-én:

A) bérlet A) bérlet.

Tatárjárás.

Operette 3 felvonásban. Irta: Bakonyi Károly. Zenéjét: Gábor Audor verseire szerezte Kálmán Imre.

SZEMÉLYEK:

Table listing names of performers: Lohonyay, Várnay Jenő, Wallerstein, Leóvey Leo, Treska, H. Harma h., Gerő intéző, Faludy K., Ritza báróné, Wlassák V., Bence, Kulcsár L., Imrédi, Mártoni R., Elemériné, Zalai Margit, Lörentey, Hunvady J., Idike, Kun Irén, Elek, Bárhidy, Szekfű Bandi, Nagy József, Poroszlay, Bátori I., Turi, Ladiszlav J., Magyaróssy, Sz. Rontay, Suták huszár, Pintye I.

Kezdete este 7 óra 30 perccel.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1908. december hó 19-én szombaton:

- 1. A Ni us mellett. Természet után. — 2. Az albarónó. Humoros. — 3. A kirjynó szerelme. Dráma. (Színes.) — 4. Othello. Kacagtató. — 5. Modern angol mezőgazdaság Termés et után. — 6. Egy óra története. Humoros. — 7. Jó tettért jót várj. Életk p. — 8. Bikatenyészés. Természet után. — 9. A grófú esküője. Dráma. — 10. Az apa arcképe. — 11. Klerószakolt beleegyezés. Humoros.

Előadások: Délután 5 órától este 8 óráig.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Csúszda.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Kedden, december 22-én

Jézus élete és halála

bibliai dráma 3 szakaszban, zene és harmonium kísérettel és énekekkel.

NYILYTER.

Az aradi

„Filharmonia” egyesület által

1908. évi december hó 20-án délután 5 órakor a Fehér Kereszt-szálloda nagytermében a cs. és kir. 33. gyalogezred teljes zenekarának közreműködésével, Zelner Sándor karnagy ur vezetése alatt Mendelssohn születésének századik évfordulója alkalmából rendezendő

második

FILHARMONIAI HANGVERSENY

Műsora:

- 1. MENDELSSOHN: „Fingal-barlang” (Hebridák) nyitány op. 6.
2. BIZET: „L’Arlésienne” I. suite, op. 56. I. Prelude. II. Minuetto. III. Adagio. IV. Caillou.
3. MENDELSSOHN: A-moll (evót) III. szimfónia, op. 56. Andante-Allegro un poco agitato. Vivace non troppo (Scherzo). Adagio. All-gro guerriero, Allegro maesto e assai finale)
4. HUBAY: Beve ető zene a „Lavotta szerelme” című dalából.

A hangverseny délután 5 órakor kezdődik.

Jegyek 6, 5, 4, 3 és 2 koronáért WEISZ LEÓ modern könyv, papir- és zenemű-kereskedésében (Minoria palota) -s a hangverseny előtt a pénzárnál kaphatók. 3798

Képeskönyvek

30, 40, 60 fillér 1 és 2 koronáért.

Meséskönyvek

= 60 fillér, 1, 2 és 3 koronáért. =

Ifjúsági iratok

fiu- és leánygyermek részére 1, 2, 3 és 4 koronáért.

Diszlevél papírok, Juvel és Tip-Top égető apparátusok,

Ünnepi képeslapok,

Karácsonyi díszek,

Fényszóró

csillaggyertyák

legnagyobb alak 20 cm. hosszú daraja 4 fillér.

Óriási választékban a legfinomabb minőségtől a legolcsóbbig.

3757 Kaphatók

Ingusz I. és Fia

könyv- és papirkereskedésében Arad, Weitzer János-utca.

Arad- és Temesm. telefon 517.

Vidéki megrendelések gyors elintézésére nagy súlyt helyezünk.

ATLANTIKA

Ma délután nyílik meg az

ATLANTIKA

kávé, tea, rum specialitás
üzlet.

Saját villanypörkölő.

3753

ATLANTIKA

Ha minden nap
frissen pörkölt kávé,
idei termésű nemes teát,
eredeti angol rumot akar tenni
egy kísérletet.

Vidékre a megrendeléseket bármintve szolgáljuk.

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz palota.

ATLANTIKA

DIZSMUNYÁK
MONTIROZÁSOK
IRÓMAPPÁK

TELEFON 101. SZ.

ARADI NYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZE

ARAD, ANDRÁSSY TÉR 20. FISCHER ELIZ PALOTA

BEKÖZELT A LEHETSÉGES
MINDEN FELTÉRT

KÖNYVKÖTÉSZEINKET,
KOR A LEHETSÉGES MINDEN
FELTÉRT A LEHETSÉGES MINDEN

DIAZDOBOZOK
FÉNYKÉPTARTÓK
AMATŐR KÖTÉS.

APRO HIRDETÉSEK.

Elsőrangú magyar német

levelező, főkönyvelő fényes referenciák és bizonyítványokkal, esetleg fél napi foglalkozást keres azonnali belépésre. Jelige X. Y. 3799

Csinosan bútorozott szoba

esetleg ellátással együtt azonnal kiadó. Weitzer János-utca 8. földszint balra. 3797

Becher és Hildesheim-féle

világhírű pénzszekrények csakis Pollák Arnold szállítónál kaphatók Arad, Petőfi-utca. 3588

Karácsonyra!

Legjutányosabban kaphatók: Diszlevélpapír, képeslevelezőlapok, fatárgyak festésre, imakönyvek, festőminták, karácsonyi díszek, csodagyertyák, ifjúsági iratok és díszmunkák. Tolnai Világlapja képviselője. Folyóiratok. Divatlapok. Krausz Paulin, Színházépület. Telefon sz. 511. 995

Vidéki

fogyasztási szövetkezet fűszer, vas- és rövidáru szakmában teljes szakképzettséggel bíró, kaucióképes román nyelvet bíró keresztény üzletvezetőt keres. Ajánlatokat e lap kiadóhivatala „Szakképzett” jelige alatt továbbít. 3741

Az Andrássy-térről nyíló

egyik legforgalmasabb utcában egy egyemeletes bérház eladó. Bővebbet Vörösmarty-utca 3. II. em. 18. 3758

Ügyes keresztény segéd

ki a fűszer, vas és rövidáru szakmában jártas, vidéki fogyasztási szövetkezetbe azonnal alkalmazást nyer. Ajánlatokat „Ügyes” jelige alatt továbbít a lap kiadóhivatala. 3785

Karácsonyfa díszek

csillagszóró, csodagyertyák, angyalharangjátékok, karácsonyfa-hó, a legeredetibb karácsonyfa-dísz-újdonosságok legjutányosabban kaphatók Kerpel Izso könyv- és papirkereskedésében, Aradon, Andrássy-tér 20. Ugyanott tanuló alkalmazást nyer. 3161

Egy jóforgalmu

szatócás üzlet korlátolt italmérettel és trafikkal országut mellett, házal együtt olcsón eladó. A vételhez 3000 korona szükségeltetik. Cim özv. Grünwald Józsefné Gyula-Varsánd. 3781

Karácsonyfára

fényszóró csillaggyertyák 20 cm. hosszú drbja 4 fillér, Karácsonyfa díszek, ünnepi képeslevelező lapok legnagyobb választékban. Ingusz I. és fia könyv és papirkereskedésében Arad, Weitzer-utca. Telefon 517. 201

Főlerakat Vojtek és Weisz cégnél Aradon. 5779

Telefon 520. Telefon 520.

Csemegeszőlőt

gyoroki szőlőtelepemről szállítok 5 klgros postacsomagot 3 koronáért, Gyoron vagy előzetes megrendelésre aradi lakásomon.

Továbbá ajánlok jutányos áron kifogástalan minőségű Riparia Portális, sima és gyökeres vesszőt, valamint Zöldojtványt, kétszemre párosítva, fajtisztán, Mustos fehér és Chasselas, végre Hazai szőlővesszőt, tavaszi metszés. 3794

PÁSZTÓ J.

Aradon, Könyök-utca 6.

Telefon 520. sz.

Nagymennyiségű

plé-pánt és maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban

514—1908. szám.

F. Varsánd körjegyzősége.

Árverési hirdetmény.

Közhírré tételik, hogy 1. Ó.F.-Varsánd tulajdonát képező egy drb. 6 éves magyar fajú bika 180 kor. becsértékben, továbbá 2. Uj-F.-Varsánd tulajdonát képező egy drb. 5 éves szimentháli bika 180 korona értékben f. évi december hó 23-án Ó és Uj-F.-Varsánd község házainál d. e. 10 órakor, illetve 11 órakor nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett becsáron felül elfognak adatni.

Ugyanakkor két kan sertés is árverésre kerül. Mely árverésre a venni szándékozók meghívotnak. F.-Varsánd, 1908. dec. 15-én.

3795

Fazekasvarsándi körjegyzőség.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy Vörösmarth-utca 1. szám alatt volt könyvnyomdám

papirkereskedéssel kibővítve a Weitzer János-utcába

(Éles Ármin fűszerkereskedése mellé) helyeztem át.

Kérem a nagyérdemű közönséget, hogy miként eddig, úgy ezután is szives támogatásában részesíteni kegyeskedjen.

Kiváló tisztelettel WEISZ FÉLIX.

3770

Csak akkor valódi, ha mindegyik doboz Mollnak védjegyét és aláírását tünteti fel.

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, rögzített aszkerekedés, máj bántalmak, vertolulás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles házi szer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 3 korona. — Hamisítások törvényileg fenyltetnek.

csak akkor valódi ha

mindegyik üveg Moll. A védjegyét tünteti fel és „A

Moll” feliratu ónozzattal elzárva van. A Moll-féle sósborzsosz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb népszer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 3 korona.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermekek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékföldés:

MOLL A gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, L. Tuchlauben 9. sz.

5941

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszerárakban.

Nem üres lárma! Tényleg végeladás!

Félárban vásárolható

3789

Nádler Lajos férfi és női divatruházában ARAD, Andrássy-tér 20.